VIAȚA ILUSTRATĂ

ANUL X. Nr. 11 NOEMVRIE 1943

Anul X Noemvrie 1943 Nr. 11

VIAŢA ILUSTRATĂ

ZECE ANI DELA SFINŢIREA CATEDRALEI

BISERICĂ 'NALTĂ CUM N'A MAI FOST ALTĂ

Dacă neuitatatul episcop Nicolae Ivan nu si-ar fi umplut cei cincisprezece ani de rodnică arhipăstorire decât cu uriaşele silinţe şi cu încordatele grijii legate de înălţarea măreţei noastre Catedrale — şi atunci el ar fi intrat în istorie ca un mare ierarh.

Dacă meşterul care a făurit mai întâi în gând şi apoi a durat în piatră chipul ei de negrăită frumuseţe n'ar fi făcut nimic altceva în viaţă — el ar fi rămas totuşi în istoria artei noastre arhitectonice o figură vrednică de toată cinstirea.

Şi dacă zugravul care şi-a topit evlavia în cele patru icoane împărăteşti ale catapetesmei ei atât de bogat sculptate şi d'aurite n'ar mai fi zămislit nimic pe tărâmul minunatului său meşteşug — el ar fi rămas aşijderea un nume înconjurat de toată lauda şi recunoştinţa.

Interiorul Catedralei

Pentrucă toţi câţi au avut norocul să vadă Catedrala noastră sunt pe un gând şi pe-o vorbă: Lăcaşul de 'nchinare ortodoxă care 'mpodobeşte cea mai mare piaţă a Kolozsvár-Clujului este unică în impunătoarea ei frumuseţe.

Am privit-o adeseori noaptea — şi nu mă mai săturam s'o văd cum îşi proiectează silueta sveltă pe bolta cerului înstelat. Nu odată am privit-o de pe culmea dealului cum îşi înalţă cerul cupolei sale de aramă către cupola celuilalt cer — al creştineştilor noastre nădejdi — şi totdeauna am rămas fermecat de chemările ei irezistibile. Am privit-o de nenumărate ori din apropiere cum se ridică din verdele boschetelor împrejmuitoare — şi niciodată nu m'am putut mira îndeajuns, că această casă a lui Dumnezeu, durată din piatră masivă ca să înfrunte veacurile, se înalţă totuşi graţioasă pare c'ar fi alcătuită din nestatornica spumă a mării.

Intrând în ea, Catedrala te covârşeşte prin neobicinuita înălţime a zidurilor şi a cupolelor sale. Cu toate acestea, nu e o înălţime care să te înfioare prin răceala imensităţii sale. Dimpotrivă, ea te încălzeşte cu liniile sale pline de armonie şi cu podoabele sale de o religioasă sobrietate.

Cupola mică, zugrăvită într'o singură culoare a celui mai cald şi mai senin albastru, coboară cerul până în intimitatea închinătorilor; iar cupola cea mare, cu

Pantocratorul măestrului Demian, îți ia gândul cucernic și-l poartă pe aripi nevăzute spre slăvile Părintelui luminilor, dela care vine toată darea cea bună.

Oricum ai privi-o – de departe sau de aproape, din afară sau din lăuntru – Catedrala te încântă, te înalță, te vrăjește cu îngereasca ei frumusețe artistică.

Dar nu numai această frumusețe ne-o face atât de dragă și atât de scumpă inimilor noastre. Ci mai ales puterea ei de a ne aduna pe toți la olaltă și de a ne înfrăți în rugăciune. Căci ea ne adună și pe cei din cetatea de scaun a eparhiei și pe cei din alte părți mai depărtate. Unii se închină în ea zilnic – sau cel puțin în zilele de sărbători – alții își pleacă genunchii mai rar și numai în treacăt pe sfințitele ei lespezi.

Clopotele Catedralei îi cheamă pe toți la rugă și la 'nfrățire în numele lui Hristos Domnul nostru; iar crucile ei cari spintecă văzduhul le aduce aminte tuturora, că este un Părinte în cer – și El ascultă zdrobirea de inimi a celor credincioși.

Pentru dulceața unor asemenea mângăieri și pentru toate darurile ce se pogoară asupra noastră pe urma slujbelor săvârșite la altarul Catedralei, ca și pe urma propovedaniei de pe amvonul ei – se cuvine să binecuvântăm strădania și jertfele celorce au ridicat acest sfânt locaș de închinare ortodoxă.

Bunul Dumnezeu să odihnească în corturile drepților Săi pe neuitatul ei ctitor, episcopul Nicolae care-și doarme somnul de veci sub lespedea de sub altarul măreţului Sion.

† Episcopul NICOLAE

Episcopul Nicolae Ivan, ctitorul, privind clopotele Catedralei

Catedrala *Vedere dinspre Teatrul Național*

CATEDRALA

Pr. FL. MUREȘANU

In toamna acestui an se împlinesc două decenii dela punerea pietrei fundamentale și un deceniu dela târnosirea Catedralei ortodoxe române din Kolozsvár-Cluj. In vremi de pace acest eveniment, poate, ar fi fost comemorat altfel. Dar între împrejurările de acum ne mărginim să împrospătăm câteva momente memorabile din istoria ei care este îngemânată cu istoria reînființării vechei episcopii a Feleacului și Vadului cu reședința în Kolozsvár-Cluj.

Marele Andrei Șaguna la venirea sa în fruntea bisericii ortodoxe române din Transilvania a găsit aici, pe seama tuturor Românilor ortodocși din Transilvania, Banat, Crișana și Maramureș abia două episcopii: Una a Sibiului și alta a Aradului, aceasta din urmă fiind sub ascultarea ierarhiei ortodoxe sârbești din Carlovit.

In consecință spre a asigura bisericii cea mai elementară posibilitate de lucrare spre izbăvirea obștei, dela început ia în programul său de lucru să înființeze vechea mitropolie ortodoxă a Românilor transilvăneni, să aducă sub ascultarea ei episcopia Aradului și să înființeze scaune episcopești în Caransebeș, Timișoara, Nagyvárad-Oradea-Mare și Kolozsvár-Cluj.

Dar din acest program n'a ajuns să împlinească decât înființarea mitropoliei și înființarea episcopiei Caransebeșului, cu toate că neîncetat a ținut la ordinea zilei și înființarea celorlalte, deosebi stăruind pentru episcopia Kolozsvár-Clujului care să continue în părțile de Nord ale Transilvaniei lucrarea vechilor episcopii dela Feleac și Vad.

De aceea Șaguna în adresa sa din 8 Iulie 1863 către cancelaria aulică din Viena cere stăruitor înființarea unei episcopii cu scaunul de reședință în Kolozsvár-Cluj care să se formeze din teritoriul arhidiecezei Sibiului cu un număr de 300 mii suflete, rămânând pentru arhidieceză un teritoriu cu 400 mii suflete. Cererea nu s'a împlinit. Dar atât Șaguna cât și Congresul național bisericesc țin înființarea noilor episcopii mereu la ordinea zilei.

Sâmbătă 28 Iunie 1873 Șaguna moare. Dar în testamentul său a lăsat 50 mii de florini pentru două episcopii ce se vor înființa. La Nagyvárad-Oradea existând pe atunci un vicariat în atârnare de Arad, Șaguna nu a putut avea în vedere decât viitoarele episcopii dela Timișoara și Kolozsvár-Cluj.

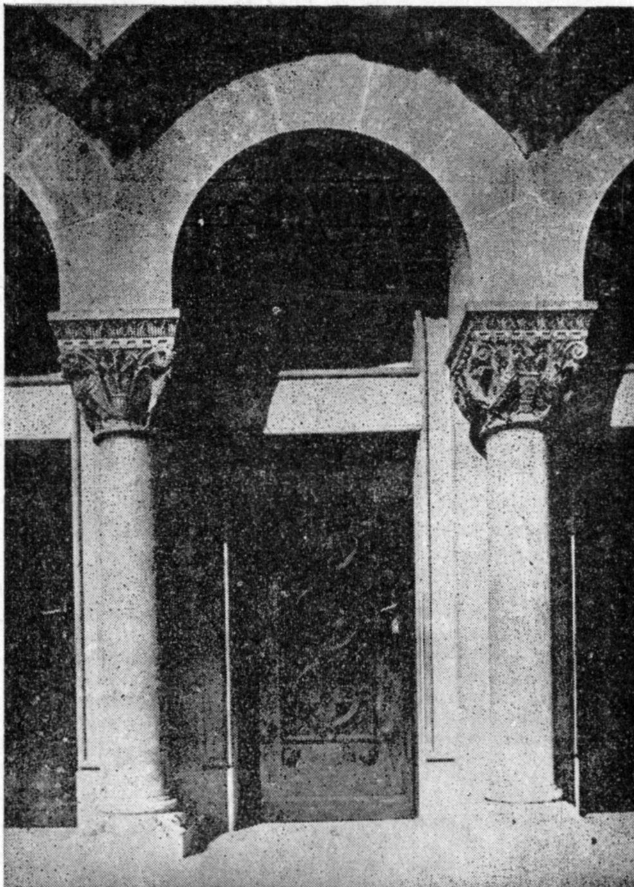
In 1892 Consistorul arhidiecezan prezintă chestiunea episcopiei Kolozsvár-Clujului, sub Nr. 2747, Sinodului (adunării eparhiale) care în ședința sa din 29 Aprilie 1892, prin concluzul Nr. 71, decretează înființarea episcopiei din protopopiatele *Alba-Iulia, Abrud, Câmpeni, Lugoș, Turda, Kolozsvár-Cluj, Alsóegregy-Unguraș, Cetatea de*

piatră, Dés-Dej, Beszterce-Bistriţa, Szászrégen-Reghin şi *Marosvásárhely-Târgu-Murăş*, cu 333 parohii, 221.000 suflete.

Proectul acesta a fost prezentat Congresului bisericesc din 1895. Acesta încredinţează Consistorul mitropolitan să alcătuiască două proecte de arondare, unul pentru înfiinţarea a două şi altul pentru trei episcopii.

Proectul Consistorului mitropolitan ajunge în desbaterea Congresului abia în 1900. In acest Congres, după îndelungate discuţii, se aduce hotărârea de a se înfiinţa trei episcopii cu reşedinţele în Timişoara, Nagyvárad-Oradea şi Kolozsvár-Cluj. In acest scop Consistorul mitropolitan elaborează un plan amănunţit asupra tuturor condiţiunilor de realizare practică, arătând şi mijloacele de sustinere a noilor episcopii (Concl. 64 Hr. 900). Noul plan este prezentat în Congresul bisericesc din 1903. Congresul nu-l acceptă. Il trimite spre completare.

Planul referitor la eparhia Kolozsvár-Clujului este transpus de Consistorul mitropolitan din nou Consistorului arhidiecezan. Acesta sub Hr. 2142 îl prezintă în 22 Aprilie 1904 Sinodului arhidiecezan din Sibiu, care prin concluzele 57, 58, 59 şi 60 recunoaşte noua episcopie a Kolozsvár-Clujului de coproprietară la fonduri în proporţie de $1/3$.

Intrarea Catedralei

Congresul bisericesc din 1906 îndrumă Consistorul mitropolitan să definitiveze arondarea teritorială a celor trei episcopii.

In 1909 lucrările sunt gata şi Congresul din acest an în şedinţa din 20 Octomvrie stabileşte definitiv teritoriile episcopiilor.

Eparhiei Kolozsvár-Clujului i se atribue cele 12 protopopiate pomenite mai sus. Fondurile şi fundaţiunile se vor împărţi în proporţie cu numărul sufletelor. Sinodul arhidiecezan în şedinţa din 27 Aprilie 1910 ia la cunoştinţă dispoziţiunile Congresului din 1909 fără nicio obiecţiune.

Congresul din 1912 găseşte chestiunea noilor episcopii tot în stadiul pregătitor. Cu izbucnirea războiului din 1914 atât inactivarea episcopiei Kolozsvár-Clujului cât şi a celorlalte a fost amânată pentru vremi cu pace, care s'au ivit abia în 1919.

In şedinţa din 16 Februarie 1919 a Consistorului arhidiecezan din Sibiu asesorul *Nicolae Ivan* prezintă o adresă în care arată că a sosit ceasul pentru înfăptuirea concluzelor de odinioară ale Congresului bisericesc şi propune să se facă de urgenţă demersurile pentru înfiinţarea episcopiei Kolozsvár-Clujului. Consistorul acceptă propunerea şi la rândul său referează Sinodului arhidiecezan, care în şedinţa din 30 Aprilie 1919 hotăreşte ca fără nicio amânare să ia fiinţă la Kolozsvár-Cluj un Consistor care să purceadă la organizarea episcopiei. Se alege o comisiune care să facă lucrările necesare în vederea alegerii consistorului pentru eparhia Kolozsvár-Clujului. Comisiunea se întruneşte în 2 Iulie la Kolozsvár-Cluj şi întocmeşte proectul pentru personalul necesar şi cere convocarea imediată a unui Sinod arhidiecezan extraordinar pentru alegerea Consistorului. In temeiul raportului comisiei se convoacă pe ziua de 20 Iulie 1919 Sinod arhidiecezan extraordinar la Sibiu. Acesta procedează la alegerea membrilor Consistorului. Ca preşedinte este ales asesorul *Nicolae Ivan.*

„La închiderea sinodului alesul preşedinte al Consistorului din Kolozsvár-Cluj, mulţumind pentru încrederea pusă întrânsul prezintă deputaţilor un hrisov de ctitorie pentru înălţarea unei catedrale în cetatea de Dumnezeu păzită a Kolozsvár-Clujului. Această acţiune, cel dintâi act al eparhiei celei nouă pornită de conducătorul ei, a făcut o impresie bună asupra membrilor sinodului şi încă în aceaş zi s'au înscris în acest hrisov ca ctitori ai catedralei din Ko-

lozsvár-Cluj mai mulţi deputaţi şi instituţii ro-mâneşti cu suma de 55.000 coroane".

(Dr. Seb. Stanca: Istoricul episcopiei Kolozs-vár-Clujului, în Calendarul eparhial pe 1923. Pag. 120).

Nicolae Ivan, omul marilor iniţiative şi al neintrecutelor înfăptuiri a aşezat la temelia noii episcopii a Kolozsvár-Clujului chipul unei monu-mentale Catedrale. La desăvârşirea acestui gând a ştiut ca nimeni altul să adune în jurul său pe cei mai de seamă bărbaţi ai neamului şi să coin-tereseze toată suflarea românească.

Noui consistor al episcopiei Kolozsvár-Clu-jului, sub prezidenţia asesorului Nicolae Ivan, îşi începe activitatea în 13 Octomvrie 1919.

Şedinţa plenară din 30 Ianuarie 1920 incres-tează pe răboj cu deosebită bucurie iniţiativa pre-şedintelui, care prin adresa Nr. 47 din 26 Ianuarie 1920 a cerut primăriei oraşului să cedeze parcul din faţa Teatrului Naţional pentru zidirea Cated-ralei.

Oraşul a aprobat cererea şi cedează Bisericii parcul din faţa Teatrului Naţional.

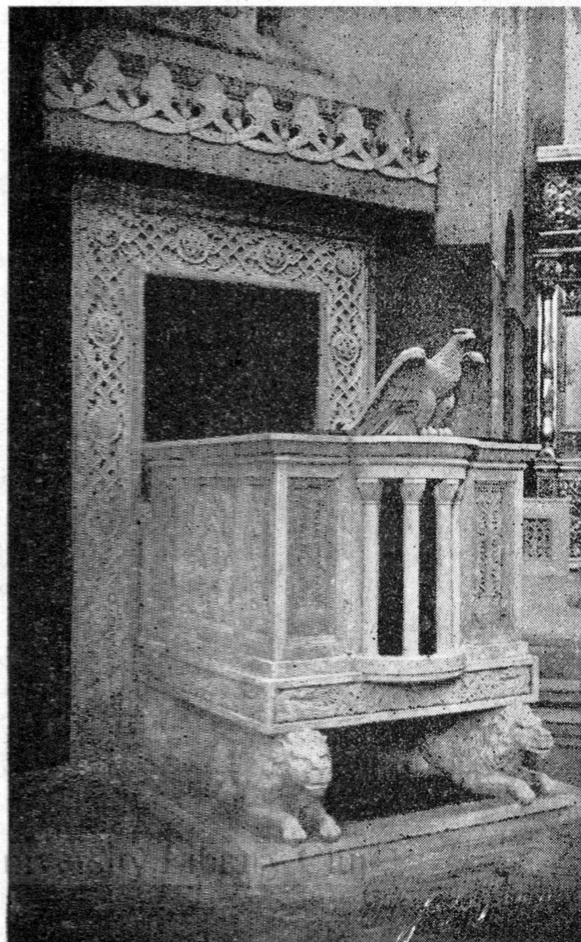
In 16 Octomvrie 1920 soseşte dela Ministe-rul de Interne, cu Nr. 5340, hotărîrea în chestiu-nea locului pentru zidirea catedralei, prin care Ministerul constată că clădirea unei catedrale ortodoxe române în Kolozsvár-Cluj se impune ca o necesitate bisericească şi culturală. In consecinţă aprobă hotărârea oraşului şi autori-zează consistorul din Kolozsvár-Cluj să ia măsurile de trebuinţă pentru zidirea Catedralei pe terenul din faţa Teatrului Naţional.

In 11 Ianuarie 1921 se publică concurs pentru planurile de zidire.

In 18 Iulie 1921 apare în Monitorul Oficial decretul regal Nr. 3235, prin care s'a promulgat legea înfiinţării „Episcopiei Vadului, Feleacului şi Kolozsvár-Clujului". In 28 Septemvrie urmează alegerea de episcop. Este ales arhimandritul *Nico-lae Ivan*. Intâiul episcop al reinviatei ctitorii a lui Ştefan cel Mare al Moldovei a fost hirotonit în 21 Nov. 1921 în Catedrala din Sibiu şi in scăunat în ziua de Sfântul Nicolae (6-19 Dec. 1921) in Bisericuţa din Deal.

In cuvântul rostit la deschiderea adunării eparhiale din 23 Aprilie 1922 omul providenţial al marilor înfăptuiri româneşti, Episcopul Nicolae Ivan spunea: *„Voiu continua a stărui din toate puterile ca să vă pot prezenta până la proxi-mul Sinod planuri definitive pentru zidirea Bisericii Catedrale"*.[1])

[1]) Actele Sinodului, ordinul al eparhiei Vadului, Fe-leacului şi Kolozsvár-Clujului, ţinut la Kolozsvár-Cluj în anul 1922, pag. 70-71.

Amvonul Catedralei

Dintre planurile pentru zidirea Catedralei, intrate în urma concursului publicat, s'a acceptat în 31 Martie 1921, planul elaborat de arhitecţii *C. Pomponiu* şi *G. Cristinel*, care au obţinut la concurs premiul al doilea de 30.000 Lei.

După stăruinţe fără hodin', ajutat de co-laboratorii săi, în primul rând de consilierul refe-rent al Secţiei economice Dr. V. Sava, la deschi-derea Adunării eparhiale din 15 Aprilie 1923 Episcopul Nicolae Ivan a avut bucuria să poată spune că *„...marea noastră dorinţă de a vedea înălţată Catedrala aşteptată de toţi credincioşii, se apropie acum de faza realizării.*

Consistorul plenar a hotărît cu unanimă însufleţire ca lucrările acestei clădiri monumen-tale să înceapă încă în anul acesta".[1])

Sinodul eparhial îşi insuşeşte hotărârea Con-sistorului plenar şi dă autorizaţie deplină Episco-pului şi Consistorului pentru începerea lucrărilor.

In temeiul acestei împuterniciri Consistorul a publicat concurs pentru darea în întreprindere

[1]) Actele Sinodului din 1923 pag. 60.

a lucrării. Lucrarea a fost încredințată firmei Tiberiu Ieremia din București.

S'a încheiat contractul în dimineața zilei de Vineri 25 August (7 Septemvrie) 1923, după care s'a făcut sfințirea apei pe terenul destinat Catedralei. Lucrările s'au început Luni 28 August (10 Sept.)

In ședința plenară din 26 Septemvrie Consistorul hotărește ca hramul Catedralei să fie *„Adormirea Maicii Domnului“* care se prăznuește în fiecare an la 15 August.

SFINȚIREA PIETRII FUNDAMENTALE

Duminecă 7 Octomvrie 1923 s'a așezat piatra fundamentală în cadrul unor festivități grandioase, la care a luat parte Principele moștenitor ca reprezentant al regelui Ferdinand I., minișri țării și toți fruntașii obștei românești.

Pe șantierul Catedralei erau ridicate patru tribune. Una pentru cler, lângă piatra fundamentală, împodobită cu brad, icoane și steaguri; una pentru A. S. Regală Principele moștenitor și membri guvernului și două pentru oaspeți.

La ora 9 piața din fața gării era tixită de public, țărani și țărance din jurul Kolozsvár-Clujului, iar dealungul străzii dela gară până la locul Catedralei pe ambele trotuare erau înșirate școlile din oraș cu drapele, cercetașii și publicul orașului.

Catedrala înălțându-se din boschetele împrejmuitoare

Peronul gării frumos împodobit cu ghirlande de brad, cu flori și drapele era ocupat de o companie de onoare cu drapelul și muzica militară. In așteptarea A. S. Regale și a miniștrilor sosiseră aci prefectul județului, primarul orașului, rectorul Universității cu mai mulți profesori universitari, generali cu corpul ofițerilor, prefectul poliției, mai mulți deputați și un mare număr de fruntași ai vieții noastre publice din Kolozsvár-Cluj.

La ora 10 și 10 minute sosește acceleratul de la București care aduce pe A. S. Regală Principele Carol, pe ministrul prezedinte I. I. C. Brătianu și miniștrii Moșoiu și Florescu și Mitropolul Pimen al Moldovei.

In clipa când trenul s'a oprit în gară muzica a intonat imnul regal, compania de soldați a dat onorul, iar apariția A. S. Regale a fost salutată de publicul întreg cu urale și ovații entuziaste.

A. S. Regală a trecut în revistă trupa, iar după prezentările oficioase Alteța Sa a intrat în sala de așteptare decorată cu flori și ghirlande, unde primariul orașului Dr. O. Utalea a oferit tradiționala pâine și sare, iar doamna Silvia Comșa din societatea ortodoxă a femeilor române din Kolozsvár-Cluj i-a prezentat un splendid buchet de flori.

După ce A. S. Regală a trecut în revistă țărănimea, oaspeți au pornit cu automobilele spre locul catedralei.

In timpul aceasta s'a făcut serviciul divin obicinuit în biserica ortodoxă de către episcopul Argeșului Nichita Duma, asistat de protopopii Dr. Ion Stroia, Nic. Borza, Dr. S. Stanca, preoții Vasile Spătar, Laurențiu Curea, Aurel Mușat și Diaconii D. Antal și Aurel Todoruț. La serviciu au asistat și I. P. S. Mitropolit Dr. Nicolae Bălan, episcopul Roman Ciorogariu și episcopul nostru Nicolae Ivan. La sfârșitul liturgiei episcopul Roman a rostit o cuvântare potrivită, după care s'a format cortegiul religios în frunte praporii, apoi corul episcopiei, preoțimea ceremonială, episcopul Nichita și pe urmă mulțimea credincioșilor. In tot parcursul procesiunei corul episcopiei a cântat imnuri religioase. Procesiunea s'a oprit în fața reședinței episcopești, de unde s'au atașat și I. P. Sfinții Arhierei în odăjdii de sărbătoare.

La ora 11 începe serviciul divin al sfințirii apei oficiat de I. P. S. Metropolitul Nicolae, P. S. S. Lor episcopii Roman, Nicolae și Nichita asistați de 12 protopopi 8 preoți și trei diaconi. Răspunsurile le-a dat corul episcopiei sub conducerea d-lui Vasile Petrașcu. După cetirea rugă-

ciunilor pentru temelia bisericii arhiereii stropesc pe rând cu apă sfințiată și ung cu unt de lemn această temelie. Urmează apoi semnarea actului comemorativ iscălit la locul prim de A. S. Regală Principele Carol.

In auzul tuturora I. P. S. Mitropolitul Nicolae cetește actul comemorativ, introducându-l apoi într'un tub de sticlă. Tubul acesta a fost apoi introdus in alt tub de tinichea și așezat in piatra fundamentală. Pe urmă toți arhiereii, A. S. Regală și domnii miniștri au turnat tencuiala peste care s'a așezat lespedea acoperitoare.

CUVÂNTĂRILE

Cuvântul P. S. S. Episcopului Nicolae

Terminându-se ceremonialul prescris de tipicul bisericei P. S. S. episcopul Nicolae Ivan, rostește o impresionantă cuvântare din care spicuim următoarele:

Alteță Regală,
Domnule Ministru președinte,
Inalt Preasfințiile Voastre,
Doamnelor și Domnilor,

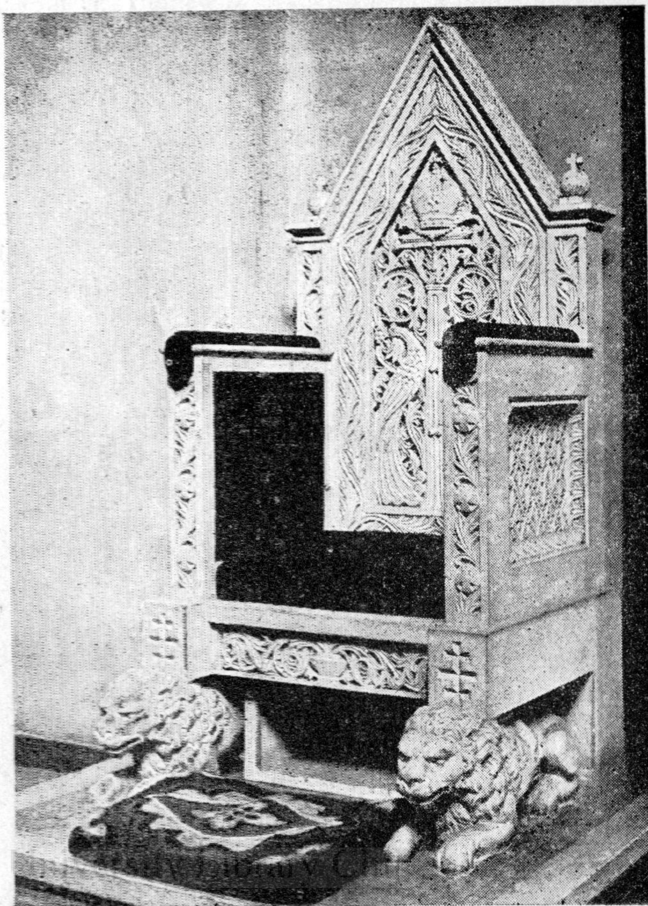
Bărbatul providențial al bisericei noastre, nemuritorul Șaguna, in nemărginita dragoste ce o purta pentru Biserica ortodoxă din Ardeal, din părțile bănățene și ungurene, cu mintea lui ageră și luminată, intre alte probleme frumoase s'a gândit și la inființarea unei Episcopii ortodoxe pentru părțile nordice ale Ardealului, cu reședința in Kolozsvár-Cluj.

Cugetul lui curat, spiritul lui de mare organizator, n'a putut inlătura zăgazurile ce i s'au așezat in drum și a trebuit să așteptăm alte vremi, alte zile mai fericite, pentru realizarea planului măreț făurit in capul cel mai luminat ce a purtat coroana de principe bisericesc.

Munții și văile tresar de bucurie, moșnegii inalță rugăciuni de mulțumită la Tronul ceresc, pruncii nevinovați impletesc mânile lor spre a mări pe Dumnezeu, că ne-a ajutat să vedem ziua, când ni-e dată putința să inălțăm un monument de religiozitate, de cultură și morală creștină.

Episcopia Ctitorului Ștefan cel Mare, reinviată ca prin minune din darurile Cerului, are frumoasa misiune de a propovedui de acum incolo pacea, dragostea către deaproapele și va invăța pe credincioșii bisericii, ca să preamărească pe Dumnezeu.

Lăcașul sfânt, maica bisericilor din Dieceză, se va inălța măreț și ocrotitor, ca un liman de

Catedrala — *Scaunul arhieresc*

odihnă și intărire sufletească, chemând pe oameni peste valurile vieții și glasurile ispitelor, pentruca in umbra lui și in armonia cântecelor liturgice să-și găsească mângăiere, bunătate și iertare.

Și acum, când am venit ca prin rugăciuni să sfințim temelia casei Domnului, unde fiecare din noi își va aduce durerile și bucuriile sale la picioarele altarului, ochii sufletului nostru se inalță către Marele Invățător, ca să ascultăm cuvintele ce le-a spus:

„Tot cel ce aude cuvintele mele și le face pe ele, asemăna-l-voiu bărbatului ințelept, care și-a zidit casa sa pe piatră, și s'a pogorit ploaia și au venit râurile și au suflat vânturile și s'au pornit spre casa aceea, și n'a căzut, că era intemeiată pe piatră" (Matei 24, 25).

Nu este pe lume filosofie mai inălțătoare, morală mai sublimă, isvor mai nesecat de bucurii sufletești, ca invățătura lui Hristos.

Nu e suferință destul de mare pe lume, ca să poată nimici dumnezeiasca putere de mângăiere a religiei noastre.

De aici datoria sfântă și imperioasă de a

vesti cuvântul lui Hristos, de a lămuri pe înţelesul tuturor marele adevăr al legii creştine cu cuvântul şi cu scrisul nostru.

Să facem, ca Sionul ce se va ridica să fie nu numai una din cele mai impunătoare catedrale din câte are ţara noastră în tot cuprinsul ei, ci să fie şi un amvon binecuvântat de cel de sus, de pe care să răsune glasuri pline de râvnă pentru cauza Domnului, cari să cheme cu convingere şi cu dragoste pe credincioşi către o adevărată cunoaştere a învăţăturilor Mântuitorului nostru.

Să ne zidim fiecare temelia vieţii pe stânca neclintită de care se sfarmă toate furtunile, să vedem neamul nostru înaintând cu paşi siguri spre calea progresului adevărat şi cinstit.

DIN CUVÂNTAREA A. S. REGALE PRINCIPELUI CAROL

„Intemeind azi o biserică arătăm că misiunea Româniel e o misiune de pace.

Cine întemeiază o biserică nu poate avea alt gând decât gândul Aceluia care a întemeiat credinţa neamului nostru. Biserica noastră e chemată să propage pacea şi buna înţelegere între fraţi. Şi eu cred că aceste sentimente sunt ale oricărui Român conştient de ziua de azi".

Catedrala Icoana Sf. Ioan Botezătorul

Cuvântarea A. S. Regale a stârnit entusiasm în şirul mulţimei care a acoperit-o cu ovaţii şi urale însufleţite.

A vorbit apoi mitropolitul Pimen al Moldovei, făcând un admirabil istoric al rolului bisericii în viaţa noastră naţională, accentuând în partea ultimă marea importanţă pe care o prezintă prima Catedrală ortodoxă română în inima Ardealului.

Urmează impresionantele discursuri: al I. P. S. Mitr. Nicolae, al dlui prof. Al. Lapedatu, în numele adunării eparhiale, al regretatului V. Goldiş, în numele „Astrei" şi al lui dr. O. Utalea în numele oraşului, care într'o cuvântare splendidă arată rolul bisericei în actualele vremuri de materialism.

Incheindu-se seria cuvântărilor, înalţii oaspeţi au plecat spre Reşedinţa episcopească unde Episcopul Nicolae a oferit o gustare.

La ora 2 după amiază s'a dat de către Episcopie un banchet în sala restaurantului New-York.

După banchet A. S. Regală Principele Carol a vizitat aerodromul grupului V de aviaţie de la Szamosfalva-Someşeni, iar la ora 5 a asistat la festivalul dat de corul Episcopiei la Teatrul Naţional.

FESTIVALUL

Implinindu-se 40 de ani dela moartea compozitorului Ciprian Porumbescu, care a cultivat cu multă dragoste muzica noastră bisericească, pentru comemorarea acestui mare artist corul episcopiei noastre a aranjat în sala Teatrului Naţional un festival, la care au luat parte toţi distinşii oaspeţi veniţi la serbările zilei.

Festivalul se începe cu imn şi „Adusu-mi-am aminte", executat de corul episcopiei dirijat de dl. V. Petraşcu.

A urmat conferinţa d-lui dr. Sebastian Stanca despre Ciprian Porumbescu.

D-ra Mimi Nestorescu dela Operă, cântă „Frunză verde mărgărint", urmată de un duet cântat de d-sa şi d-l Ionel Crişan. Ambii au fost îndelung aplaudaţi.

D-l Tarnovszky are un solo la pian, executat cu multă tehnică. D-l Romul Cionca cântă la vioară cu virtuositate „Balada" lui Porumbescu. Corul mai execută „Altarul mănăstirei Putna" cu solo susţinut de dl Paşca, cu o puternică voce de bas, „Romanţa" şi „Marşul cântăreţilor". Toate punctele programului au fost compoziţii ale lui

Porumbescu. Atât corul cât şi ceilalţi debutanţi s'au achitat cu măestrie de rolurile lor, iar publicul i-a răsplătit cu aplauze binemeritate.

Seara, cu trenul accelerat de 7 şi jumătate, A. S. Regală Principele Carol, precum şi oaspeţii cei mai mulţi au părăsit Kolozsvár-Clujul.

*

Lucrările au înaintat an de an cu mici pauze. An de an credincioşii au urmărit cu inima incinsă in sfinte emoţii înălţarea noului Sion dela Kolozsvár-Cluj.

Raportul general al Consiliului eparhial către Adunarea eparhială din 25 Aprilie 1925 subliniază că in anul 1924 lucrările Catedralei au continuat fără întrerupere, iar colecta iniţiată in 1919 de episcopul Nicolae Ivan, pe atunci ales preşedinte al noului Consistor, *„a dat cele mai frumoase rezultate din câte s'au încercat"*.

Fondul Catedralei crescuse in 1924 la suma de 7.094.212 Lei şi 82 bani.

O preţioasă mână de ajutor în sporirea fondului a avut Consistorul in Societatea ortodoxă a femeilor române. Sub aripile acestei organizaţii în seara zilei de Sâmbătă 23 Oct 1923 (5 Ian. 1924) se dă in favorul Catedralei un concert cu o reuşită morală şi materială peste orice prevederi.

Presa înţelegătoare a mers alături cu strădaniile Episcopului Nicolae Ivan, îndemnând la jertfă şi încurajând la lucru.

In anul 1925 zidurile Catedralei se aflau bine înălţate. Acum se deschide o nouă campanie de strângerea fondului pentru clopote. In Nr. 15 al Renaşterii din 11 Aprilie 1926 se publică primul rezultat al acestei bătălii care a avut in avantgardă protopopiatele eparhiei.

In 1926 scheletul zidurilor este gata.

„Catedrala noastră se înaltă maiestos şi anul acesta, cu ajutorul lui Dumnezeu, sperăm să vedem crucile vestitoare de biruinţă aşezate la locul de cinste, iar clopotele vestind prin sunetul lor armonios mărirea lui Dumnezeu" – spunea fericitul în Domnul Episcopul Nicolae Ivan în cuvântarea de deschidere a Adunării eparhiale din 2 Mai 1926.

Şi intr'adevăr Miercuri in 4 August 1926 crucea mare a fost aşezată la locul ei pe cupola principală, ca un simbol de creştinească biruinţă.

In dimineaţa acelei zile când crucea a strălucit deasupra schelelor Catedralei, inima obştei creştineşti din Kolozsvár-Cluj a fost incinsă de emoţia bucuriei sfinte şi cu lacrimi în ochi a salutat acel eveniment cu glasul troparului care grăeşte zicând: *Crucea este păzitoare a toată lumea, crucea podoaba bisericii, crucea întărirea credincioşilor, crucea mirarea îngerilor şi dracilor rană.*

Catedrala *Icoana Maicii Domnului*

Miercuri in 27 octomvrie 1926 a avut loc sfinţirea celorlalte două cruci pentru turnurile din faţă ale Catedralei. Actul sfinţirii s'a săvârşit in capela episcopiei de către P. S. Episcop Nicolae Ivan, asistat de consilierii eparhiei, de faţă fiind întreg personalul Consistorului şi măestrii lucrărilor dela Catedrală, apoi au fost ridicate şi aşezate pe cele două turnuri. Cu acest eveniment al aşezării crucilor s'a incheiat anul 1926.

CLOPOTELE CATEDRALEI

Vineri 15 Aprilie 1927 au sosit în Kolozsvár-Cluj clopotele Catedralei.

În număr de patru, ele au fost turnate de firma *Seltenhofer,* care a furnizat şi clopotele Catedralei mitropolitene din Sibiu. Dar clopotele Catedralei din Kolozsvár-Cluj sunt cele mai monumentale pe care le-a turnat firma Seltenhofer după răsboiul din 1914–1918. Costul lor a fost de 5150 dolari. Aliajul este 78% aramă şi 22% zinc.

Clopotul cel mai mare cântăreşte 1980 kg. Al doilea are 1080 kg., al treilea cântăreşte 548 kg., iar al patrulea are 223 kg.

Actul sfinţirii acestor clopote s'a desfăşurat în cadrele unei grandioase solemnităţi în ziua de 1 Mai 1937.

In decursul anului 1927 lucrările au făcut progrese vizibile. In exterior s'a terminat cupola mare şi cele două hore laterale, iar pereţii până la înălţimea ferestrelor.

Dar în 1928 lucrările aproape încetează.

Apar voci în presă care strigă: „Catedrala trebue terminată! In loc de o bisericuţă umilă Kolozsvár-Clujul are nevoie de o Catedrală impunătoare".

In toamna anului 1928 un grup de ziarişti Kolozsvár-clujeni prin ostenelile D-lor Cucu şi Humureanu organizează un nou concert în favorul Catedralei. Venitul concertului s'a cifrat la suma de 40.000 lei. Fapta aceasta a deslănţuit din nou un curent de reînviorare pentru zorirea lucrărilor. In anul următor, 1929, se lucrează într'un ritm mai accelerat. Ajung la ordinea zilei lucrările interioare de decorare, printre care catapeteasma.

Catedrala Icoana Sf. Nicolae

Numărul 11 al „Renaşterii" din 16 Martie 1930 publică un articol care cuprinde două păreri în legătură cu catapeteasma Catedralei. Una susţinea construirea lui din piatră sau marmoră, a doua susţinea construirea lui din lemn sculptat, după chipul celei dela Arnota, o capodoperă de execuţie artistică. A biruit părerea aceasta din urmă.

Adunarea eparhială din 1930 luând la cunoştinţă stadiul lucrărilor înfăţişat de raportul special al Consiliului eparhial, preconizează ca restul lucrărilor să se eşaloneze aşa fel, ca cel mai târziu în 1932 Catedrala să poată fi dată destinaţiei, cel puţin în stare de provizorat.

*

Episcopul Ivan văzând că sfinţirea Catedralei va trebui să întârzie, a făcut un efort necunoscut în analele zidirii de biserici.

In calendarul pe anul 1932, la însemnările pe Iulie, găsim următoarea notă: „9 *licitaţia Bis. III. Iot Eremia*".

In acelaş calendar la însemnările pe Noemvrie: „*6 sfinţirea bisericii St. Nicolae Kolozsvár-Cluj*".

Prin urmare în timp de trei luni şi ceva apare în Kolozsvár-Cluj o nouă biserică ortodoxă, este biserica „Sf. Nicolae" din strada Gării. Aceasta a fost declarată Catedrală în locul celei din Deal, până la isprăvirea adevăratei Catedrale.

*

Consiliul eparhial dijmueşte toate fondurile şi toate venitele eparhiei spre a apropia de sfârşit lucrările. La adunarea eparhială din 1932 (29 Mai) raportorul aduce la cunoştinţa deputaţilor adunării că „datoria totală a Catedralei este de 2,304.380 lei". Deci s'a lucrat pe datorie.

Pentru continuarea lucrărilor arhitectul G. Cristinel prezintă trei alternative. Intâi executarea planului original ar reclama 17,185.025 Lei. A doua alternativă ar fi înlocuirea pietrei de pe cupola pronaosului cu tablă de aramă, iar restul lucrărilor conform planului. Aceasta ar micşora cheltuielile cu un milion. A treia alternativă ar consta în înlocuirea pietrei naturale cu piatră artificială, ceeace ar coborî costul la 8,679.000 lei.

Adunarea eparhială lasă lucrările la latitudinea Consiliului eparhial. Episcopul Nicolae se pune în legătură cu arhitecţii. Aceştia cad de acord că lucrurile s'ar putea încheia în mod provizoriu cu cheltuielile minimale de cca 2 milioane, ca să se dea posibilitatea de a se servi în Catedrală. Aşa s'a ajuns la hotărîrea încheierii în mod provizoriu a lucrărilor.

Consiliul plenar hotărăşte definitiv în şedinţa din 10 Martie 1933, ca pe lângă orice sacrificii Catedrala să fie dată destinaţiei.

Adunarea eparhială a anului 1933 îşi însuşeşte punctul de vedere al Consiliului plenar şi aprobă terminarea provizorie a Catedralei şi sfinţirea ei.

In lunile de vară ale anului 1933 s'a lucrat în interior la mozaic şi pictură, care urma să fie gata pe data de 15 Octomvrie. Afară se lucrează de zor la amenajarea parcului din jurul Catedralei şi la mascarea temeliei de beton care, conform planului, trebue să fie inconjurată de trepte şi plăci de beton armat.

In 18 Octomvrie 1933 Episcopul Nicolae cu Nr. 6126-1933 trimite membrilor adunării eparhiale următorul convocator:

NICOLAE

Din mila lui Dumnezeu Dreptcredinciosul Episcop al Eparhiei Vadului, Feleacului şi Kolozsvár-Clujului.

Iubitului cler şi popor al Eparhiei noastre, iubiţilor şi Onoraţilor deputaţi ai Adunării Eparhiale: Dar şi milă dela Dumnezeu Tatăl şi dela Domnul nostru Iisus Christos!

Ajungând cu ajutorul lui Dumnezeu să vedem terminate lucrările Catedralei noastre - în temeiul art. 132 din Statutul legii de organizare bisericească şi a hotărîrii adunării eparhiale din 15 Mai 1933 - convocăm şi declarăm prin aceasta convocată

ADUNAREA EPARHIALĂ EXTRAORDINARĂ

pe ziua de *Sâmbătă, 4 Noemvrie 1933, ora 5 d. m.*, în biserica „Sf. Nicolae" din Calea Reg. Ferdinand No. 73, la o şedinţă festivă în vederea *sfinţirii Catedralei.*

Ordinea de zi:

1. Deschiderea Adunării şi cuvântarea P. S. Episcop Nicolae. 2. Votarea unei rezoluţii pentru eternizarea momentului festiv al sfinţirii Catedralei. 3. Încheierea Adunării printr'o rugăciune ocazională. După Adunare vecernie cu litie şi priveghiere. Toţi membrii sunt rugaţi a participa la adunare.

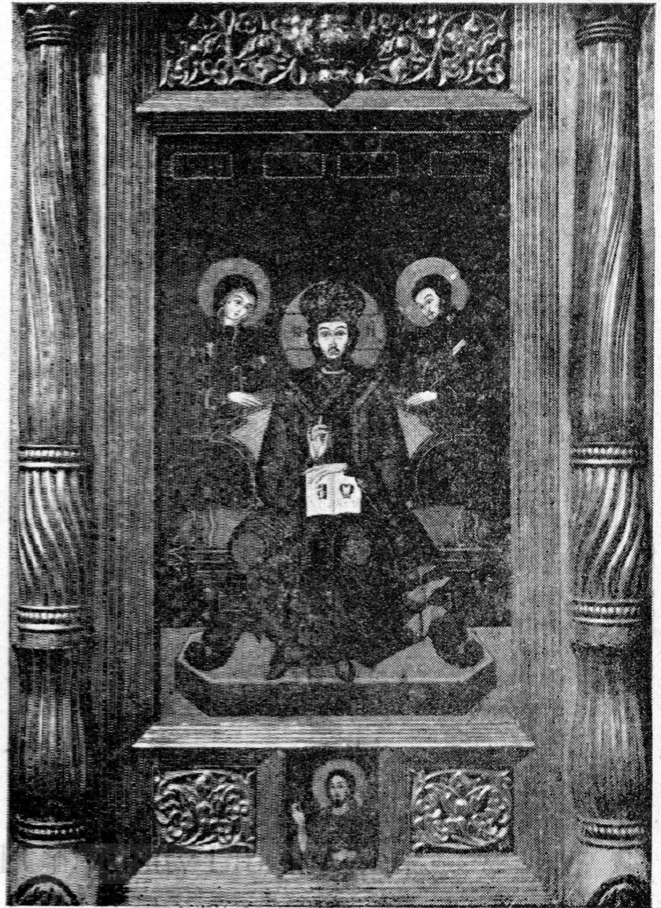
Kolozsvár-Cluj, la 18 Octomvrie 1933.

NICOLAE IVAN m. p.,
Episcop.

Organul oficial al eparhiei şi presa anunţă obştea credincioşilor că la actul sfinţirii Catedralei va lua parte şi regele ţării.

PROGRAMUL

general al festivităţilor cu prilejul sfinţirii catedralei ortodoxe române din Kolozsvár-Cluj.

Catedrala *Icoana Mântuitorului*

Sâmbătă în 4 Noemvrie.

1. *Ora 5 d. a.:* Şedinţa Adunării eparhiale extraordinare în biserica Sf. Nicolae din Calea Reg. Ferdinand.
2. *Ora 6 d. a.:* Vecernie şi priveghere în amândouă bisericile parohiale.

Duminecă în 5 Noemvrie.

1. *Ora 9 dim.:* Procesiune dela reşedinţa episcopească la biserica catedrală şi serviciul sfinţirii apei celei mici.
2. *Ora 9.45:* Conducerea in procesiune a Î. P. S. Patriarh, Î. P. S. Mitropolit Nicolae şi a P. S. episcopi, asistenţi, la catedrală.
3. *Ora 10:* Primirea M. Sale Regelui. Incunjurarea bisericii, sfinţirea externă, intrarea şi încheierea actului sfinţirii din altar.
4. *Liturghie arhierească* cu predica P. S. episcop Nicolae al Kolozsvár-Clujului.
5. *Ora 1 jum. a)* Banchet oficial la Cercul Militar; *b)* Banchetul II, în sala hot. „Central"; *c)* Masa pentru popor.
6. *Ora 5 d. a.:* Concert religios dat de Corul episcopiei în biserica catedrală.
7. *Ora 6 d. a.:* Vecernie cu priveghere.

8. *Ora 9 seara:* Reprezentație festivă la Opera Română din Cluj: „Flautul Magic“ de Mozart.

Luni în 6 Noemvrie.

1. *Ora 9 dim.:* Liturghie arhierească și predică.
2. *Ora 11 în. a.:* Parastas pentru pomenirea mitropolitului Sava Brancovici. Congresul „Frăției Ortodoxe Române“ în catedrală cu participarea membrilor Asociației „Andrei Șaguna“ a preoților din mitropolia Transilvaniei.
3. *Ora 12 în. a.:* Prezentarea delegației „F.O.R.“-ului și a Asociației „A. Șaguna“ la P. S. Episcopul Nicolae, precum și a altor delegații cari se vor anunța.
4. *Ora 3 d. m.:* Congresul Asociației „A. Șaguna“.
5. *Ora 8 seara:* Reprezentația la Teatrul Național, a dramei „Cerurile spun“ de V. Papilian.

Serbările oficiale ale sfințirii bisericii catedrale au început prin întrunirea Adunării eparhiale, convocată în sesiune extraordinară pentru ziua de Sâmbătă, 4 Noemvrie c. la orele 5 p. m., în biserica Sf. Nicolae. La această întrunire solemnă au participat toți membrii ei, clerici și mireni. Actuali și foști miniștri, profesori universitari și membri ai Academiei române, înalți demnitari în serviciile publice și de stat, – căci din astfel de membrii este constituită Adunarea eparhiei Kolozsvár-Clujului, – au venit cu profundă înfiorare sufletească să se bucure de marele eveniment bisericesc.

In prezența I. P. S. Patriarh *Dr. Miron Cristea,* a I. P. S. Mitropolit *Dr. Nicolae Bălan,* a P. S. Episcop *Nichita Duma* dea Argeș, a P. S. *Dr. Ioan Stroia,* Episcopul Armatei, arhiereilor *Dr. Andrei Crișanul* dela Nagyvárad-Oradea și *Dr. Vasile Stan* dela Sibiu, festivitatea solemnă a început prin invocarea Duhului Sfânt. Apoi în cea mai înălțătoare atmosferă Episcopul Nicolae și-a rostit cuvântarea festivă.

*

Grija generală pentru Duminecă 5 Noemvrie a fost vremea frumoasă, atât de problematică în toiul toamnei. Bunul Dumnezeu s'a îngrijit să încadreze sărbătoarea în vreme bună și potrivită desfășurării ei în toată splendoarea. Până în ziuă a început să forfotească lumea, mai ales miile de țărani și mai târziu și orășenii. De dimineață Poliția și Comandamentul jandarmeriei au fixat cordoanele necesare desfășurării în ordine a serbărilor. Școalele s'au așezat după un plan bine stabilit, tot așa și diferitele delegații sătești.

Oaspeții cu drept de intrare la Catedrală au avut acces numai prin strada reședinței episcopale, de unde trecând peste cordoane erau rânduiți pe terenurile libere din cele 4 colțuri ale Catedralei, în dreptul ușilor pe unde aveau să intre. Pentru evitarea aglomerației, doamnele cu bilete pentru balcoane cât și cele trei coruri, la Episcopiei, al Școalei normale de fete și al Operei, au fost așezate mai înainte în biserică.

Sub trepte în fața Catedralei s'a lăsat un spațiu liber până pe trotoar pentru desfășurarea slujbei sfințirii. In continuare pe al doilea trotuar s'a înșirat compania de onoare, iar pe marginea spațiului cu verdeață elevele câtorva școale de fete, în costume naționale.

Așezarea asistenței în acest fel și liniștea plină de ordine în care stătea, i-a dat sărbătorii cel mai solemn aspect. Ordinea a fost într'adevăr perfectă. A contribuit la ea buna organizare a serbării, dar și atmosfera religioasă revărsată de sunetele armonioase ale clopotelor ce s'au tras la ora 9, când s'a început sfințirea apei, după care au fost aduși în impozant cortegiu înalții ierarhi dela reședință la Catedrală, unde s'au îmbrăcat în odăjdii și apoi în și mai grandios cortegiu au ieșit în fața Catedralei să aștepte pe M. Sa cu înalta suită.

Serviciul sfințirii s'a început imediat (ora 11 fără 10 minute). După începerea slujbei M. Sa observând cu trupa nu s'a descoperit a dat ordin să se descopere. A fost un gest care a impresionat sentimentul religios al asistenței. O ectenie, o rugăciune, încurajarea bisericii o singură dată în sunetul clopotelor și cântecele corului cu trei opriri pentru cetirea evangheliilor de către Episcopii Nicolae Ivan, Nichita Duma și Grigorie Comșa. Ungerea cu sf. mir și untdelemn a făcut-o Episcopul armatei Ioan Stroia, iar stropirea cu apă sfințită P. Sf. Sa Arhierul Vasile Stan.

Slujba dinaintea Catedralei și încunjurarea ei desfășurată atât de majestos, în dangătul clopotelor, a fost partea cea mai impresionantă din întreaga serbare, având avantajul de a fi văzută de miile de privitori din jur. Pentru cei ce au privit-o rămâne pururea neuitată.

*

Inaintea bisericii, pe trepte, o rugăciune cetită de I. P. Sf. Sa Mitropolitul. „Deschideți voi boeri porțile“, rostite de Patriarhul Miron – și se deschid ușile.

In Catedrală intră mai întâi M. Sa Regele, Marele Voevod și Principele Nicolae, Patriarhul și ceilalți înalți ierarhi și demnitari.

Corul episcopiei sub conducerea dlui prof. A. Bena cântă „Luminează-te, luminează-te, noule Ierusalime".

Se face sfințirea interiorul bisericii.

M. Sa este condus în altar unde mai întâi semnează actul comemorativ.

In timpul semnării actului intră în altar toți inalții ierarhi și preoții și se începe ceremonialul sfințirii altarului. M. Sa este îmbrăcat în cămașa ceremonială, se spală pe mâni, apoi cu o mistrie de zidar nichelată, împreună cu Patriarhul Miron așează ciment în groapa prestolului, așează în ea cutia cu sf moaște, toarnă ceară topită cu aromate și apoi zidesc întreaga groapă.

Se așează actul, peste el masa de lemn care e spălată și de către M. Sa. Se unge cu sf. mir, unt de lemn, cu apă de trandafiri și se stropește cu apă sfințită, se sun apoi evangheliștii.

Se așează pânzătura albă și celelalte acoperitoare. Toți ies înaintea iconostasului unde îngenunche, iar Patriarhul citește rugăciunea prescrisă. Reintrând în altar M. Sa se desbracă de cămașa ceremonială și este condus la scaunul regal, de unde ascultă cuvântarea Episcopului Nicolae Ivan.

*

La ora 5 corul mixt al episcopiei, sub conducerea maestrului A. Bena, a dat în Catedrală un foarte reușit concert religios.

In continuare s'a ținut vecernia. După vecernie s'a făcut și cea dintâi cununie a unei perechi originar din Poiana Sibiului.

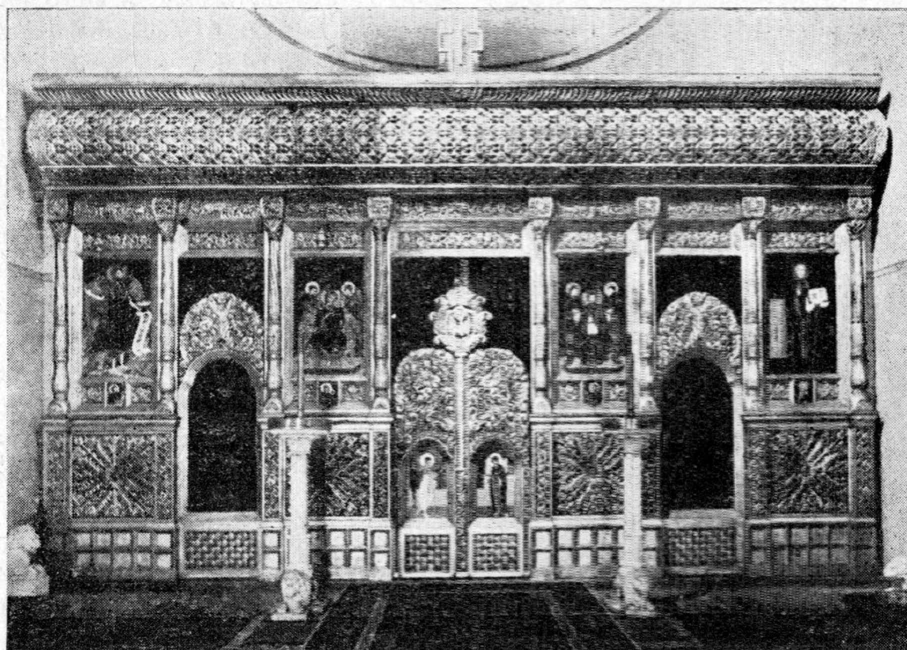
Seara s'a dat o cină la Automobil Club, iar la ora $9^3/_4$ o reprezentație de gală la Operă, jucându-se „Flautul magic" - operă în 2 acte cu muzică de Mozart.

*

Astfel s'au desfășurat serbările sfințirii Catedralei umplând de emoție și mândrie toată suflarea românească.

A doua zi de festivități s'a săvârșit - potrivit programului - Sf. Liturghie, după care s'au ținut congresele Frăției ortodoxe române și Asociației clerului „Andrei Șaguna", iar seara a avut loc la Teatrul Național reprezentația de gală cu drama „Cercurile spun" de V. Papilian.

Evident, istoria Catedralei abia acum începe, după sfințire. Și ea este deosebit de bogată și variată. Pentrucă biserica noastră catedrală - în cei zece ani ai săi - n'a fost numai adăpostul sfințit în care sute de mii de suflete s'au rugat ci în vasta ei încăpere s'au desfășurat și câteva praznice religioase de o impresionantă măreție - cum a fost sărbătorirea octogenarului Episcop Nicolae Ivan, întemeierea Frăției Ortodoxe Române, înscăunarea Prea Sfințitului Episcop Nicolae Colan etc. Toate aceste momente solemne vor fi înfățișate după cuviință într'un album comemorativ - bogat ilustrat - care va ieși în curând de sub teascurile tiparniței noastre eparhiale.

Catedrala *Iconostasul (neterminat)*

Catedrala văzută dinspre altar

CUM S'A ZIDIT CATEDRALA NOASTRĂ

de Dr. VASILE SAVA

Primul scop pe care şi l-a fixat fericitul episcop Nicolae Ivan după sosirea sa în Kolozsvár-Cluj a fost să înzestreze episcopia nou înfiinţată a Vadului, Feleacului şi Kolozsvár-Clujului cu o catedrală. Locul mai potrivit pentru aceasta l-a găsit în piaţa din faţa teatrului. A înaintat deci o cerere către primăria de atuncia oraşului şi după multe stăruinţe a obţinut locul cerut pentru zidirea catedralei. Astfel a intervenit un contract între primăria din Kolozsvár-Cluj şi Episcopia ortodoxă română. Primăria cedează Piaţa Cuza Vodă de atunci Episcopiei ortodoxe române, cu obligaţiunea acesteia, să zidească pe acest teren o biserică catedrală. Episcopia a nu va mai zidi nimic altceva pe terenul primit, iar primăria se obligă a împrejmui cu un zid corespunzător şi a întreţinea parcul, pe cheltuiala sa.

Incă înainte de a primi locul arhimandritul Nicolae Ivan iniţiază o colectă pentru adunarea fondurilor necesare. Colecta se porneşte întâiu în Eparhie prin toate oficiile parohiale şi se extinde apoi în întreaga ţară. Pentru a se spori fondurile se tipăreşte şi un timbru cultural şi se vând ilustrate cu fotografia planului catedralei.

La începutul anului 1923 fondul se ridicase la 5,000.000 Lei, sumă prea modestă pentru a ne gândi la începerea unei lucrări monumentale, cum trebuia să fie viitoarea catedrala ortodoxă din Kolozsvár-Cluj.

Cu promisiuni multe şi cu nădejdea în Dumnezeu Consistorul eparhial publică la 3 Februarie 1923 concurs de planuri, fixând trei premii. Au întrat 6 lucrări, dintre care a fost primită a Firmei Pomponiu şi Cristinel din Bucureşti. Planul primit este cel ce se ridică acum în beton şi piatră în piaţa Hitler. Deosebirea constă doar în faptul că în planul iniţial se proiecta o biserică cu 10 metri mai lungă şi cu 5 metri mai largă, iar cu cupola cu 4 metri mai joasă. S'au redus proporţiile de frica că nu se vor putea aduna mijloacele materiale necesare. Am fost referentul catedralei dela punerea pietrei fundamentale şi până la sfinţirea ei şi mă îngrozesc şi azi, când mă gândesc la imensele greutăţi întâmpinate cu adunarea fondurilor, mai cu seamă în timpul crizei economice mondiale, când lucrările erau în toi, între anii 1930—33. Regretatul episcop Nicolae Ivan ajutat de experienţa ce o avea nu a lăsat neexploatată nici o ocaziune pentru a aduna banii necesari. Voia să vadă biserica ridicată până nu închide ochii, căci se apropia de al optălea deceniu al vieţii sale şi voia să-şi vadă opera terminată. Preţurile se urcau, piatra de granit era scumpă; la cupola mare cu preţul unui metru cub de piatră s'ar fi putut zidi 18 m^3 de cărămidă, dar lucrarea trebuia să fie monumentală şi nu trebuia să satsfacă numai necesităţi momentane.

Dar să vedem cum au decurs lucrările.

Sinodul eparhial în şedinţa sa dela 16 Aprilie 1923 a autorizat Consistorul eparhiei ca, după închiderea termenului de concurs, care era 30 Aprilie 1923, pentru darea în întreprindere a zidirii catedralei, să încheie contractul de executare cu antrepriza care va prezenta cea mai bună garanţie morală şi materială.

La expirarea termenului au intrat 7 oferte şi anume: Firma Bozsik şi Szömörkényi din Arad cu 43 301.476 Lei susceptibilă de urcare, conform pieţii; Bohăţiel şi Koncz cu 37.924.000 Lei susceptibilă de urcare; Ion Negruţiu cu un deviz general de 33.827.368 Lei şi urcare de preţuri; Edilitatea din Bucureşti cu un deviz de 32.108.630 Lei, cu condiţia de a putea urca preţurile; Societatea de construcţie şi de lucrări subterane din Cernăuţi cu 29.263.427 Lei şi cu condiţia de a putea revizui preţurile; şi în fine Intreprinderile generale tehnice Ing. Tiberiu Eremia din Bucureşti se obliga a zidi catedrala în regie, cu un beneficiu de 18 $^0/_0$ şi anume: 8 $^0/_0$ cheltueli materiale şi personale, 4 $^0/_0$ amortizări şi 6 $^0/_0$ beneficiu net.

Aceste oferte au fost supuse unui consiliu de experţi care consta din arhitectul Constantin Pomponiu, unul dintre autorii planului, Dumitru Marcu inginer la firma Tiberiu Eremia şi Gavril Lungu arhitectul oficial al Consistorului eparhial. Consistorul eparhial constatând pe deoparte diferenţa prea mare dintre preţuri, pe de alta faptul că nu dispunea efectiv decât de suma de 5.000.000 Lei, iar alte asigurări precise nu avea, a învitat firmele să-i prezinte până la 18 Mai 1923 câte o nouă ofertă care să se mărginească la lucrări de circa 5.000.000 Lei şi să arate pe lângă ce condiţii ar putea executa lucrări de 10.000.000 Lei, dacă Consistorul ar putea complecta această sumă între timp.

La invitaţie au răspuns toţi antreprenorii, în plus „Generala industrială de construcţii" din Bucureşti, arhitect S. Vasilescu. Preţurile au variat între suma de 5.811.624 Lei şi 4.857.310 Lei.

Aceste oferte au fost supuse din nou juriului, înlocuindu-se inginerul Dumitru Marcu cu Rudolf Opreanu.

La aparenţă firma „Societatea pentru construcţiuni şi lucrări subterane" din Cernăuţi părea a fi mai avantagioasă, căci aceasta firmă, deşi devizul ei trecea bine peste suma de 5.000.000 Lei, oferea să procura materiale până la 10.000 000 Lei, avansând diferenţa de 5 000.000 Lei fără interese până la data de 1 Aprilie 1924.

Consistorul ţinând cont de această împrejurare a decis să dea lucrările catedralei „Societăţii pentru construcţiuni şi lucrări subterane" din Cernăuţi, rămânând ca jurisconsultul constorial şi arhitectul C. Pomponiu, împreună cu reprezentanţii societăţii, să redacteze contractul definitiv în sensul desbaterilor avute cu reprezentanţii societăţii în plin Consistor, când aceştia mai făcuseră un rabat de 5 $^0/_0$.

Contractul nu s'a încheiat din cauza că societatea nu s'a învoit ulterior la stipularea condiţiunilor aşa cum le înţelesese Consistorul, şi astfel suma oferită ca avans n'ar fi reprezentat pentru Consistor nicio înlesnire.

Intrunindu-se din nou Consistorul plenar în şedinţa sa dela 6 Iulie 1923, dupăce constată că între condiţiunile puse de Societatea pentru construcţiuni şi lucrări subterane nu poate contracta, decide să dea lucrarea firmei Intreprinderile generale tehnice inginer Tiberiu Eremia din Bucureşti, care executase şi lucrările dela Catedrala din Alba-Iulia, cu atât mai vârtos, cu cât oferta acestei firme nu depăşea suma de 5,000.000 şi era recomandată şi de expertul Rudolf Opreanu.

In baza acestei hotărâri a intervenit întâiul contract între Consistor şi Intreprinderile Generale Tehnice la 6 Iulie 1923. Potrivit contractului firma avea să execute: 2476 cu terasamente, 600^3 în

Catedrala *Sfânta masă din altar*

beton simplu în placa sub fundament, zidărie de beton armat în tălpile de fondaţie 208 m^3, zidărie de beton armat 500^3 m., zidărie de cărămidă 100 m^3 şi zidărie de piatră 150^3.

Consistorul a avansat suma de 2,500.000 Lei pentru materiale şi plata definitivă avea să se facă pe bază de situaţii verificate.

Inceperea lucrărilor a întârziat, fiindcă antrepriza nu se putea pune de acord cu arhitecţii referitor la dosajul betonului armat. Astfel săpăturile au început abia la 29 August 1924.

Serviciul religios, la începerea lucrărilor a fost celebrat de asesorii: Dr. Sebastian Stanca, Dr. Vasile Sava şi secretarul consistorial Laurenţiu Curea, iar serbarea punerii pietrei fundamentale a avut loc la 7 Octomvrie 1923 cu mare solemnitate. Lucrările executate au întrecut însă prevederile iniţiale, pentrucă săpaturile au trebuit să fie duse până la 8½ metri adâncime în locul celor 2 metri prevăzuţi în plan. Asemenea placa de beton simplu ce s'a aplicat sub fundament pentru apărarea radierului de beton armat s'a făcut de 20 cm. în loc de 15 cm. cum se prevăzuse. Asemenea a fost înlocuit betonul simplu din fondaţie cu stâlpi şi radier din beton armat. Aşa s'a început zidirea care a ieşit până în primăvara anului 1924 din pământ. Antrepriza principală „Intreprinderile Generale Tehnice" a fost angajată apoi prin alte contracte anuale până la terminarea lucrărilor. Ea a executat lucrările de săpături, beton simplu, beton armat, piatră de Bács-Baciu, piatră de Bánpatak, zidăria de cărămidă, piatră artificială, dulgherie, schelărie necesară şi altor întreprinzători, decoraţiile. Notăm că lucrările şi decorurile de piatră le-a executat maestrul Gerstenvrein, iar modelele pentru decoraţii firma Emil Becker din Bucureşti.

Firma „Intreprinderile Generale Tehnice" a avut pe şantier pe dl Nicolae Dordea inginer conducător şi pe domnul Guthwirth ca ajutor, iar controlor pe dl inginer Dumitru Marcu. Dintre proiectanţi a lucrat în permanenţă la facerea planurilor definitive dl arhitect Georges Cristinel, care a făcut şi verificarea planurilor executate, pe cari le-a controlat şi dl arhitect eparhial Dr. Leo Bohăţiel.[1])

Acoperirea Catedralei a executat-o maestrul tinichigiu Alexandru Dumitriu din Bucureşti. Planul decoraţiilor a fost făcut de arhitectul Georges Cristinel.

Lucrările de izolare dela cupole au fost executate de Melchior Roch cu materialul numit „Zele".

Pictura existentă la cupola mare a executat-o pictorul Damian, iar cea din altar pictorul C. Bogdan. Iconostasul l-a pictat Gheorghe Rusu.

Mobilierul intern — scaune şi strâni — s'a executat sub conducerea măiestrului Ion Rusu.

Firma Seltenhoffer din Sopron, care turnase la timpul său clopotele Catedralei din Sibiu, a livrat şi cele 4 clopote ale Catedralei noastre.

Din ajutoarele date de diferitele instituţiuni publice, economice şi credincioşi s'a putut aduna de Consistor cu greu suma de 65.438.624 Lei necesară lucrărilor executate, aşa cum le vedem astăzi.

Ar mai fi fost nevoie de 18,000.000 Lei ca biserica să fie complect gata. Ii mai lipseşte învelişul de piatră la baza cupolei mari, decoraţiile dela acele 4 arcuri, cele 4 turnuleţe din jurul cupolei mari în întregime, învelirea complectă a cupolei mici şi treptele din jurul Catedralei, iar în interior complectarea iconostasului şi a picturii.

Cum aceste mijloace nu erau la îndemână s'a decis sfinţirea bisericii pentru a putea satisface necesităţile religioase ale credincioşilor.

In ziua de 4 Octomvrie 1933 s'a întrunit în şedinţă festivă adunarea eparhiei în biserica Sf. Nicolae, pe care a deschis-o şi prezidat-o episcopul Nicolae Ivan. El a spus cu acea ocaziune între altele: „Era prea firesc ca evenimentul istoric al sfinţirii Catedralei din Kolozsvár-Cluj — să fie sărbătorit înaintea tuturora de către înşişi reprezentanţii clerului şi poporului acelei Eparhii, pentru a cărei credinţă şi mântuire ea a fost înălţată. De aceea am crezut că cea dintâi datorinţă a mea este, să strâng în jurul meu, la acest praznic al praznicelor, în deosebi pe iubiţii mei fii sufleteşti, clerici şi mireni, ca împreună să slăvim izbânda cea mare pe care Domnul ne-a dat-o în dragostea sa nesfârşită către noi. Aducându-ne aminte în această clipă de cuvântul psalmistului care zice, că de n'ar zidi Domnul casa, înzădar s'ar osteni cei ce o zidesc inima noastră trebuie să se îndrepteze înainte de toate spre cerul îndurărilor, de unde ne-a venit darul şi ajutorul!"

Această biserică s'a ridicat cu ajutorul Domnului.

*

Noi suntem mândri de ea şi de toate strădaniile pe cari Arhiereu şi Consistor le-au depus ca să o ridice. Ele au isvorît din simţul de adâncă religiozitate de care e stăpânit poporul nostru.

Serbăm acum 20 de ani dela aşezarea pietrei fundamentale şi 10 ani dela sfinţirea Catedralei

---

[1]) Caloriferul Catedralei s'a executat de firma N. Nicolau din Bucureşti în 1939 sub oblăduirea P. S. Sale Nicolae Colan, planul fiind întocmit de dl inginer V. Lupescu.

prosternându-ne cu toată smerenia înaintea voii celui Prea înalt și îl rugăm cu toată căldura sufletului nostru să ajute conducerii noastre bisericești de azi să desăvârșească ceeace nu s'a putut face acum zece ani, să păzească și să ocrotească acest sfânt lăcaș de toți dușmanii văzuți și nevăzuți, ca să avem unde ne aduna gândurile și simțirile pentru a-l prea mări și a se învăța și alții să-l preamărească în trei fețe Tatăl, Fiul și Duhul Sfânt.

NICICÂND

de ION CHEREJAN

Nicicând în noapte inimile noastre
Nu s'au umplut de zările albastre,
De sborul lin ce sângeră pe ape,
De lacrima ce plânge lină 'n pleoape,
De cântecul cu umbre lungi pe clape...

Vezi?... Niciodată nu am fost aproape,
Intre viață surdă și 'ntre moarte,
Intre iubire și singurătate,
– Aproape veșnic... totuși prea departe...

Nicicând inele veștede de brume
Nu ne-au legat tristețile – și scrum e
Pârjolul care-a fâlfâit în gânduri...
Vezi?... Toate cad în vrăji de sumbre vânturi...

DE MII DE ORI ACEEAȘI...

de F. PĂCURARIU

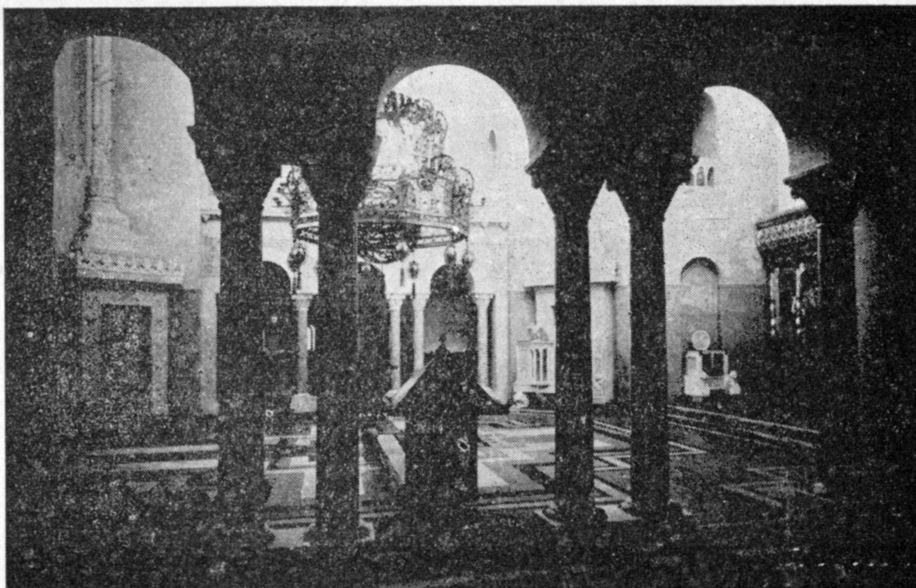
De mii de ori aceeași din hău în cer, ființa
Mi-e stea, mi-e brazdă, floare și golf amar de umbre.
Din jungle de lumină în nordurile sumbre
Mi-îngână orice șipot păcatul și căința.

Sunt cataracta care se nărue în bezne,
Sunt steaua care cade și drumul care sue
Spre-un han suav de liniști albastre, care nu e
Decât un scrum de vise ce se destramă lesne.

De voi tăcea: amurgul va geme de tăceri,
De voi cânta: azurul va fi un roi de cânturi,
Sunt doar vârtejul tainic învolburat în vânturi
Prelung încovoiate spre mâine și spre ieri.

Căutător de aur în grote de păcate,
Vâslaș pe surde toance de doruri negre și
Alunecare lină de umbre peste moarte
Ori curcubeu ce geme 'n adânc de vijelii,

Din fiecare brazdă răsar cu firul ierbii,
În fiecare undă lin aurul mi-l cern,
Sunt umbra și tăcerea ce-o rumegă 'n seri cerbii
Sub clopotul de taină al visului etern.

Interiorul Catedralei văzut dintr'o horă laterală

CEALALTĂ VIAȚĂ A LUI HANS HOLL

de EUGENIA MUREȘANU

Din clipa în care cobori din tren, lui Hans Holl i se păru că mai zărise odată în viață lucrurile din jur. Amintirea nu-l mințea. Se vedea limpede, într'o zi nu prea îndepărtată, plimbându-se pe străzile înguste ale acestui oraș, recunoștea fiecare biserică, portalurile baroce, cariatidele, monumentele, grădinile, străzile și mai ales ulița întunecoasă care-i rătăcea privirea și-i lega pașii, poticnindu-i. Un gând foarte aproape, izbucnit dintr'odată, îi spunea ceva mai mult. Aci, pe aceasta uliță, într'o casă cu caturi joase, trebuia să fie o parte din viața lui, aci trebuia să-și caute o parte din existența lui adevărată, aci Hans Holl a trăit odată, a căutat, a suferit, a renunțat.

Era convins că nu mai umblase niciodată prin aceste locuri, că era pentru întâia oară când vizita acest oraș, că nimic nu-l reținea să nu râdă cu sufletul la gură de această întâmplare neverosimilă... Și acum își va delecta prietenii dela Niedernthaal când le va povesti istoria aceasta ciudată, lipsită de temeiuri logice, care-l purta prin străfundul unei existențe duble, el tatăl real înregistrat la ofițerul stării civile cu doi copii, iubitor de bere și de valsuri vieneze... Se gândia mai ales la hazul ce-l va face Gertruda când îi va spune că, abia coborît din tren, nu-și mai putu aduce deloc aminte de ea, cum își pierduse memoria existenței lui, parcă nici n'ar fi purtat ca pe o povoară plăcută cei patru ani de căsătorie.

Intră în neștire în cofetăria din capătul străzii. Ce ciudat. Masa aceea din fund, cu două scaune galbene, era liberă. Aci obișnuia să-și bea cafeaua, aci lângă fereastră cu gândurile în furibundă căutare. Fata cu șorț alb i-o servea întotdeauna, fără a-l mai întreba ce dorește. Așa ca și acum. S'a așezat la masa din fund, lângă fereastră, fata i-a adus cafeaua așa cum îi place – foarte fierbinte și neagră, fără pâine. Domnul dela cassă îl salută familiar. E tot cu pipa acela cât o narghilea, printre dinți, și o ține parcă ar mușca din ea. Il cunoaște de mult. E gras și bine dispus și aruncă fum pe ochi. La mâna dreaptă poartă brățară de aur. Hans Holl urmărește mâna, n'o scapă o clipă din vedere. Dacă e cu brățară, atunci, atunci e pierdut... Fixează ca printr'un ochian mâna. Nu mai știe decât că de mâna aceasta e legată toată viața lui. Prin minte îi trec tot felul de ciudățenii. Omul dela cassă e ca o ceașcă imensă răsturnată. Dacă s'ar scula, ar izbucni în hohote, e ca Iohann, clopotarul dela Niedernthaal. O, nu. Aceasta poartă brățară, Hans Holl a zărit-o bine, acum...

Pe scaunul de lângă el se așează un domn foarte elegant. Poartă lavalieră și lanțul greu dela

ceas atârnă vizibil. Nu-l cunoaște, dar seamănă cu unul Frantz, fabricant de păpuși dela Niederntaal, unul care s'a căsătorit cu Kristin, fostă artistă la Schiffbauerdamm Theater...

Domnul cu lavaliera, însă, nu-și poate reține mirarea. Ii strânge mâna să i-o frângă și-i vorbește repede despre anii frumoși petrecuți împreună, îl întreabă dacă mai scrie și apoi, deodată:

– De câți ani n'ai mai fost pe la noi, dragă Aristotelule? Eu cred să fie vreo douăzeci, poate mai mult. Ai rămas tot ca un copil...

Hans Holl nu e mirat deloc. Ascultă pe prietenul lui cum vorbește pompos despre unul Aristotel Vântu devenit celebru la întâiul roman. Aceasta trebue să fie el. E sigur, și știe că deacum numai o minune l-ar putea întoarce spre berăria lui din Niedernthaal.

Pornesc de braț pe ulița întunecoasă. Pe strada aceasta toată lumea pare să-l cunoască, fiecare față îi amintește de o cunoștință veche, și Hans Holl e ca într'o scufundare înceată, într'un somn cald, binefăcător. S'au oprit în dreptul unei case vechi, cu ferestre înguste, nevopsită, și prietenul îi spune „Poate vrei să faci o vizită?"

Hans Holl e cu gândul undeva, departe, răspunde încet, înroșindu-se „Da", și pornește singur cu capul aplecat. Urcă scările „treizeci și cinci" – a fost sigur că sunt treizeci și cinci. La dreapta trebue să fie o ușă de bârne afumate, care se deschide greu. Se oprește în fața ușii, iată un clopoțel care *atunci* nu era. E singurul obiect care-l înstreinează și totuși mâna prinde cordonul și trage de trei ori.

Ușa se deschide. „Pe cine căutați?" E un glas răstit de femeie venită dela bucătărie. Hans Holl privește ceapa din mâna femeii și spune fricos: „Vreau să văd camere".

Din bucătărie izbucnește un plânset de copil, femeia, grăbită, aruncă o vorbă „Poftiți înlăuntru".

Deci nu l-a recunoscut. Ce schimbată era! Aceasta trebuia, de bună seamă, să fie Martha, fata proprietăresei care-i citea toate cărțile și-i aducea pe furiș flori în cameră. Ce urâtă și îmbătrânită era acum. Și – *atunci...*

Deodată, chiar în față, pe perete, zărește, ca într'o oglindă, propriul său chip. E un portret. Se apropie, îl pipăie, se uită bine, jos e scris „Marthei, dela prietenul ei Aristotel Vântu". Ce întunerec e în jur. Totul e sur și părăsit. Lucrurile din căsă par de rugină cu lustru de metal pe la colțuri. Și-apoi „E în mizerie" gândi el. „Pe când eu"...

Femeia reveni schimbată. Avea șorț curat și cum era pieptănată lins semăna cu femeia de altădată. Acum avea poftă de vorbă.

– Dacă domnului îi place camera i-o închiriez cu plăcere. In camera asta au locuit oameni mari, nu mai departe celebrul scriitor Aristotel Vântu, poate ați auzit de el. Săracul era om bun, dar a înebunit. Dealtfel a murit, îi duc și acuma flori la mormânt.

Vorbise simplu, scâncind. Apoi, tăcere.

– Și de ce a înebunit? spuse într'un târziu bărbatul. Se știe ceva?

– Fiindcă n'a mai putut scrie, răspunse femeia. Dealtfel s'a găsit un caiet, să vi-l arăt. Cred că atunci încă era cu toate mințile.

Femeia deschise un sertar și luă de printre tot felul de hârtii un caiet.

– Iată-l. E ciudat de tot cum pot unii oameni să-și piardă mintea din nimica toată.

Hans Holl deschise caietul. Iși recunoscu scrisul, era scrisul lui, putea să nu mai citească. Dar reciti ca pentru sine:

...„Și nopțile lui erau lungi evadări, colocvii astrale, freamăt de orgă tăiată în două. El căuta cântecul care să-i dea unitatea ființei, jumătatea cealaltă de orgă, pe care i se părea că o vede în fiecare mână de femeie gânditoare. N'a găsit decât sunetul ei strein, îndepărtat în besnă, din întoarcerea lui nici o pagină n'a mai rămas plânsă. El n'a mai putut să scrie. Și era ca o arătare pierdută în adânc de oglinzi, nimic nu-l atingea, dar strălucia ca aurul negru închis în morminte".

– Eu însă știu mai mult, vorbi femeia. Cu mine era bun și poate, într'un fel ciudat, prieten. Era altceva la mijloc. Cred – da, și așa trebue să fi fost – nu-și iubea decât scrisul și asta a fost pierzania. Apoi: gloria. Romanul lui – Robii sufletului – s'a epuizat într'o săptămână. Și laudele toate au fost pentru el un fel de mânjeală. Nu s'a putut ține legat de viață. Acum, e bine că putem uita.

Femeia își ștergea ochii cu șorțul.

– Poate ți-a mai rămas ceva dela el? spuse Hans Holl. Vreo amintire, mă interesează, aș vrea să știu totul.

– Caietul și portretul acesta, dar e vechiu. Hainele și cărțile lui multe au fost vândute pentru diferite datorii, acestea două au fost proprietatea mea.

Bărbatul părea că nu aude. Viața lui toată, adevărata lui viață, chinuită, prinsă în vrăji și blesteme era aci, în camera aceasta obscură. Aci se cheltuise odinioară, aci înebunise tânărul Aristotel Vântu. Acum, nici o ceață între ei doi.

Se intâlneau ca două imagini identice, se suprapuneau, se întregeau. Atât ştia şi nu cunoştea nimic decât ceeace mintea lui trăise în afară de orice raţionament. Hans Holl cumpără portretul şi caietul şi părăsi camera, luând primul tren spre Niedernthaal. Pleca adânc convins că, aşa cum pe toate actele se afla numele său Hans Holl, purtase cândva şi numele celuilalt pentru existenţa căruia avea dovezi mai presus de orice îndoială.

M'AM OPRIT AZI ÎN CÂMP CU FLORILE*)

de TITUS POIENARU

M'am oprit azi în câmp cu florile,
Cu mioare bălăi și cu horile,
Cu fluturii și cu ciobanii cu bâte,
Cu ochii pierduţi în zări mohorâte.

M'au înfiorat cântece seara pe dealuri
Și plânset de sălcii pe maluri,
Am numărat nopţile, stelele
Și am văzut în dansuri pe stânci ielele.

Cu munţii m'am înălţat către soare,
Am cântat din fluer la umbră'n pripoare,
Înfrăţit cu izvorul și cetina
Și cu doina cea dulce, prietena.

M'am oprit cu bacii la stână
Și-am stat în povești o săptămână,
Am îmbucat laolaltă din urdă,
Privind mielușeii cum sburdă.

M'am oprit acolo cu fraţii și cu tata
Și ne-am sărutat și închinat la Preacurata,
Să ne coboare'n braţ sănătate
Și noroc să ne dee la toate.

PE FRONT, ÎN VIE

de ION CHEREJAN

In vii, pe deal, cad frunze'nsângerate
Și luna plânge lin peste cuprinsuri...
Adânc în beznă tunul surd mai bate,
Ca și o inimă în necuprinsuri...

Mai plânge toamna 'nsângerată 'n zare...
Veghem cu ochii 'ncinși pe baionete;
Departe-un brandt cu fulgerări încete
Își bate toba surdă, a plecare...

*) Din volumul „Pagini de vers" de curând apărut.

Naosul Catedralei

PRIMUL SALAR

de *VALENTIN RAUS*

Focul trosnea printre vreascurile de molid din soba de tablă.

Afară vântul şuera ca din fluerile unei cete de copii şi vaetul lui pătrudea în băraca de scândură. Lângă fereastra cu un ochiu de sticlă şi cu trei de gazetă, un om pilea dinţii unui ferestrău. Pe laiţă, un băetan, încălţat cu opinci şi îmbrăcat cu suman, sforăia cu gura deschisă.

Dinţii ferestrăului ieşeau, unul câte unul, cu colţii albi, strălucitori, dintre degetele muncitorului. După câteva minute acesta lăsă uneltele din mâni, îşi căută căciula şi o îndesa pe urechi şi apoi tuşi apăsat ca şi cum ar fi voit să trezească cu acesta pe cel ce continua să doarmă. Bărbatul îşi pune mănuşile şi apropiidu-se de laiţă făcu mânios:

– Noa scoală odată, că ai dospit bugăt.

– Hâ?... Băiatul deschise ochii pe jumătate, neştiind bine ce trebue să facă.

– N'auzi? băgas' s-ar dracu în tine! De astă dată băiatul auzi şi sări drept în mijlocul bărăcii, înodându-şi aţele cu care era încins sumanul.

Omul întinse ferestrăul băiatului, el luă săcurea, apoi deschise uşa şi ieşiră afară.

Pe linţoliul alb de zăpadă nu se vedea nici o urmă. Băraca era între două coaste de deal. Pe acestea se întinde o tăetură în care o rarişte de fagi ciungiţi însemnau ici-colo un ciudat drum pe care se strecura vântul. Cei doi oameni începuseră urcuşul pe o pantă. Bătrânul înainte, băiatul în urmă. Zăpada era mare şi în câte un loc te afundai până în brâu. Bătrânul pufăia din greu şi suduia într'una ca şi cum ar fi povestit ceva. Băiatul se ţinea aproape, deşi se rostogolise de câteva ori şi părea un boţ de zăpadă din care îi răsărea, ca un far, faţa înroşită până la însângerare de frig.

Pe un dâmb de sub creastă oamenii se opriră. Bătrânul scotoci în curea până găsi punga cu tutunul şi începu cu degetele amorţite să sucească o ţigare. Băiatul asudase; răsuflă uşurat. Sub ei par'că, prea aproape să trebuiască un popas, creştea ca un muşuroiu cu coperiş de zăpadă, băraca.

Când ţigara începu să fumege sub mustaţa aspră a muncitorului, figura lui să mai înblânzi şi băiatul cuteză să întrebe.

– Tată, la prânz scoborîm iar la vale?

– Dac'om isprăvi lucrul... dar de ce întrebi?

– Nu ne-am luat cu noi de mâncare...

– S'a mai cruţa, răspunse nepăsător omul săltându-şi pe braţ săcurea şi pornind din nou la drum. Băiatul îl urmă resemnat proptindu-se în urmele tătâne-său cu călcâiul opincilor pentru a nu aluneca.

*

– Ai să te gândeşti la mine Nelule?

– Mm...

– Ursule, n'ai apucat bine să te urci în tren şi ai şi început a mormăi.

– Că am voit să-mi dreg glasul, se scuză tânărul rămânând pe scările vagonului în ciuda călătorilor cari se înghesuiau să urce în compartimente.

– Ocupă-ţi un loc şi apoi stai în geam că aşa au să te doboare, propuse fata blondă de pe peron. Era încotoşmănită într'o blană de vulpi, purta cismuliţe şi o poşetă în curea îi atârna de pe umăr; capul şi-l purta mândră, anume par'că să-şi fluture steagul de bucle de pe care se risipeau ca nişte scântei albe, fulgii de zăpadă.

Tânărul apăru în geam. Un glas răguşit pofti lumea „în vagoane". Locomotiva pufăi gata de drum. Nelu se aplecă peste geam şi prinse mâna înmănuşată a fetei:

– Rămâi cu bine Nina...

– Vacanţă plăcută Nelu şi nu uita... Mâinile se desprinseră. Dihania de oţel începuse să-şi târască trupul înainte. Nina urmări cu privirea mâna ce flutura pentru ea foaia unui ziar, apoi ploaia de fulgi se intrepuse celor două perechi de ochi.

Retras în colţul său, Nelu îşi tocmi fularul în jurul gâtului. Frigul răzbea în interiorul vagonului. Un domn pipăi caloriferul şi constată necăjit că e rece. Puţinii călători apăreau înşuşi; fiecare în câte un colţ se încăpăţina să tacă şi părea că şi gândurile i-au părăsit.

Nelu îşi rezemă tâmpla de spetează, îşi ăări mai adânc mânile în buzunarele paltonilor şi privnind peisajul care-i fugea pe d'înaintea ochilor involuntar desminţi un fior de frig, printr'un zâmbet fericit. Se întorcea acasă. Trecuse un an încheiat decând nu-şi văzuse pe ai săi. Se întorcea acasă pentru prima oară după o absenţă aşa de lungă. Şi se întorcea aducând cu el diploma de profesor. Şi mai aducea ceva: chipul unei fete dragi. Multe se schimbaseră într'un an. Iată-l preocupat de gânduri noi, de idei mari, plin de încredere şi însfârşit: iată-l stăpân pe toate dorurile sale. Nelu împletea în minte o poveste pe care să o spună bătrânilor săi. O poveste în care să le spună pentru întâia dată despre o zână albă, să le vorbească despre un cuib mic şi nou în care va trăi fericit. Trenul alerga prea încet şi sângele tânărului duduia în vine. Începu să se descheie, spre marea invidie a unui pasager care nu mai înceta să dârdâe de frig.

Nelu se gândi mai departe la mamă sa, o vedea aşa slabă, puţin adusă de spate, cu ochii plini de bunătate şi cu mâna numai mângâeri. Şi va spune întâi ei, are să plângă încet, o să-l sărute şi o să suspine privindu-şi feciorul. Tatălui, lui badea Gheorghe, o să-i fie mai greu de spus. E el aşa cam oţărit pe lume, dar are să-i arate întâi diploma de profesor şi apoi o să-i vorbească de Nina. Cumva îl va înbuna şi pe dânsul şi vor petrece sărbătoriile veseli, se va bucura şi Petrea; săracul a rămas fără prea multă şcoală dar... Nelu se pierdu o clipă în gânduri, îi veni în minte refrenul „de ce m'aţi dus de lângă voi" Hei, de câte ori nu-l fredonase în vremuri de necaz, când se dorise alăturea de Petrea prin văgăunile munţilor cu turma de oi ori cu săcurea după buşteni.

Casa copilăriei o vedea ascunsă sub nucii bătrâni, de pe afară către seară simţi miros înbietor, la fereastră apare lampa, înlăuntru linişte de pe acum parcă aşteaptă colindătorii, şi primul colindător am să fiu eu – îşi vorbi Nelu încercând să pătrundă cu privirile prin ceaţa care se lăsase peste sat grăbind seara. Trenul ajunse în gară.

Purtându-şi în mâini cele două geamantane Nelu o luă pe mijlocul drumului către casă. Câte o sanie cu clopoţei îl făcea să se dea în lături şi să între în zăpadă până în genunchi; se înciuda, dar îşi revenea repede.

Deschise încet porţile dela ogradă; chiar în clipa aceea se aprinse lampa în casă.

Lui Nelu îi trecu prin minte să înceapă un „...că vă vin colindători", dar se astâmpără şi apăsând pe clanţă intră în tindă. Uşa ce da în odaia ce ţinea şi de bucătărie se deschise. Un val de aburi înăbuşiră pe cele două persoane ce după o clipă se găsiră cuprinse într'o înduioşătoare înbrăţişare.

„Mamă!"

„Nelule!" atât putură rosti buzele în primele momente.

*

Mama lui Nelu, lelea Nastasia, nimerise tocmai să fiarbă, pentru dimineaţă, nişte bostani la porci. După ce-şi pofti băiatul să şadă, se apucă să facă loc pe plită:

– Ei fi flămând, dragul meu, n'am cinat nici eu, că îl aşteptam pe tată-to şi pe Petrea, că's duşi la făcut metări, de alaltă ieri. Femeia tocmi oalele, mai aruncă lemne în sobă. Apoi depunându-şi hainele; după treaba acesta se opri în mijlocul odăii. Nu ştiu cum se făcea că nu-l încăpea casa.

– Ori am crescut eu, ori a scăzut casa, mă simt oarecum...

– Ai crescut, uite la tine ce mare eşti, îl privi încântată lelea Nastasie. Dar profesorul nu-şi găsea locul. Geamantanele aduse din tindă se doreau desfăcute şi Nelu tot nu se atingea de ele. Observa cu curiozitatea unui strein femeia care se mişca in jurul său. Şi părea o figură streină, răspundea scurt şi fără nici un sens la întrebările ce le simţea sfioase şi cicălitoare. Ar fi vrut să lege vorbă ca altădată cu mamă-sa, şi ar mai fi vrut să-i inpărtăşească şi ei lucrurile noi care-l făcuseră să aştepte vacanţa aceasta ca şi atunci când fusese în preajma primei vacanţe de Crăciun. Dar... trecuse un an...

Cuptorul se mai dărâmase şi în colţul dinspre uşă era proaspăt petecit cu lut, grinzile tavanului păreau mai afumate şi mama Nastasia era atât de ocupată de abia găsea timp să-şi privească feciorul. Nelu încercă să se plimbe în încăperea strâmtă in care tot la doi paşi se întâlnea cu trupul mărunţel al mamei, şi gheata lui scârţâia strident şi neobicinuit de fals... Nimic nu părea să ajută o apropiere de gânduri sau se înlesnească mărturisiri. Lelea Nastasie trecu în odaia vecină şi aşternu un pat pe care se înălţau două turnuri de perne, mai scoase din canapea un ţol şi tocmi un culcuş pentru domnişor.

– Că tare demult n'ai fost pe acasă, – vorbi dânsa lăţind cu palma o pernă. Din întunerec vocea ei semăna aievea celei care-l alinta de mult în braţe; „tare demult n'ai fost pe acasă“ poate deaceia îmi par toate atât de neobicinuite şi streine. Şi ca şi cum ar fi dorit să se despartă de realitate prin firul unui vis, intră în odaia în care i se aşternuse patul şi îngâna:

– Mamă, sunt cam obosit, eu mă culc, dacă va veni tata să mă scoli.

– Bine faci, că cine ştie când or veni, dar nu-i cina întâi ceva?

– Nu, mamă, nu-s flămând.

Incepu să se desbrace pe întuneric. Când voi să se urce în pat văzu icoana sub care învăţase prima rugăciune; nu cuteză să se aşeze până nu îşi repetă obiceiul acela din copilărie. De când nu mai rostise oare o rugăciune? Lelea Nastasie vru să intre în odae, dar dădu cu ochii peste copilul ei care stătea îngenunchiat şi se retrase mirată...

*

Trecuse de miezul nopţii. Nastasia adormise pe laiţă cu mâna pusă căpătâiu, iar Nelu, dupăce se învârtise o bucată de vreme în aşternut, fu prins şi el în mreaja viselor. Focul duduia în sobă, vântul gemea prin streşini. Totul părea înlemnit sub obrocul alb şi imaculat. De cu seară două umbre surii începură să lunece în vale dela băraca din Dealu Mare. Acuma pasul lor scârţâia sec, scurt şi in cadenţă grăbită, pe drumul care încingea poalele dealului până în sat. Oamenii mergeau tăcuţi ca nişte nori iernateci, istoviţi de muncă şi biciuiţi de vânt. Un câine vesti, prin lătrături, ajungerea in sat a drumeţilor. Aceştia intrară într'un ocol, iar dulăul se grăbi să se aşeze în culcuşul său până a nu-l fi umplut vântul cu zăpadă.

Focul din sobă adormise şi el. Nastasia deschise uşa şi bărbatul intră întâi, iar după el Petrea. Zăpada atârna în ţurţuri pe hainele lor. Opincile îngheţate sunau pe podele ca nişte lemne. Mustaţa bărbatului era albită, iar faţa lui Petre de culoarea purpurei.

– Sara bună, îi întâmpină Nastasia. Nu răspunse nici unul, începură să se desbrace de haine ca de nişte coji. Femeia se piti lângă sobă şi începu să sufle din răsputeri în tăciuni.

– Să ne dai ceva de mâncare, tu femee, glăsui bărbatul în vreme ce se descălţa.

Femeia împinse, drept răspuns, o oală pe mijlocul sobei şi se interesă:

– Da, cum aţi umblat zilele acestea? Putut-aţi lucra de frig?

– Mai nimica. Şi aruncând o căutătură către Petrea care îşi deslipea obielele îngheţate de pe picioare, continuă: Cu năcazul acesta nu mă pot ajuta nici cum. Că de un capăt de fierestrău nu poate trage, să ridice de un par nu, să spargă un butuc tot nu poate, apoi singur nici dracu nu poate ieşi la capăt ca să facă stânjânii jidovului într'o săptămână.

– D'apoi oare până după sărbători i-a pica steaua dacă ne-a mai aştepta?

– Ce s'aştepte, m'o aşteptat destul de un an de când mi-o dat mia aceia pe care i-am trimes-o lui Nelu, c'amu îi şi vremea să-i dau banii înapoi. Aşa-i dacă-ţi faci feciorii domni, rabdă, că alta n'ai ce face. Numai că azi a mai răbdat şi Petrea. Mai câte o sudalmă, mai câte un pic de frig şi foame, deh, aşa se fac banii... Nastasia făcu un semn bărbatului, arătând înspre odaia lui Nelu. Acesta se trezise de când intrase în casă tatăl şi cu fratele său. Dormise, dar somnul îi fusese năpădit de vise agitate. Părea că o văzuse pe Nina îmbrăcată într'un cojoc de oaie şi vinde într'o gară bilete de loterie. Un vis stupid care-l enervase în somn într'atâta, încât se trezise în zgomotul paşilor gata să se răstească. Prinse de capăt discuţia dintre tatăl şi mama lui. Undeva într'un colţ al odăii răsărise imaginea Ninei. Nelu simţia

cum i se strânge inima. Prezența imaginei ei îi amintea de o promisiune. Era încă student, înainte cu un an stătea în parcul universității și făcea planuri. Planuri mari de viitor.

– Ce vei face cu primul tău salar de profesor, Nelule?

– O, câte mi-am promis să fac, surâse el. In primul rând am să-mi cumpăr dicționarul enciclopedic al lui Pușcariu și apoi din ce mi-o mai rămâne am să-mi fac daruri.

– O, ce sgârcit moș Crăciun ai mai fi, îl apostrofase ea făcând pe mânioasa. Și rămase așa mânioasă până când el îi promise că-i va cumpăra și ei din banii aceia „ceva de amintire". Trecuse apoi timpul și Nina Soreanu devenise singura și cea mai bună prietenă a studentului. Prietenia și-o încheiaseră cu promisiunea reciprocă și sinceră de a-și încununa visul de dragoste prin două inele de logodnă. Pentru aceasta Nina consimțise ca acel „ceva de amintire" promis din primul salar al lui Nelu, să fie veriga care să o lege pentru totdeauna de el. Când sosi toamna, Nelu își luă licența și după o lună fu numit profesor la un liceu din localitate. Ziua întâiului salar era așteptată cu înduioșare și se nimerise că pica tocmai când lumea pleca în vacanța de Crăciun. Din orele particulare și meditațiile pe care le preda Nelu își putuse acoperi toate cheltuelile, așa că primul său salar rămânea menit logodnei. Intr'o seară, pe când o conducea pe Nina acasă, hotărîră și ziua.

– Să fie în ajunul de Crăciun, hotărî Nina; și Nelu nu se împotrivi. Ba chiar îi venea bine aceasta, pentrucă putea să meargă și până acasă și să vorbească și cu părinții; și așa nu-i văzuse de un an de zile.

Se întoarse acasă purtând în minte imaginea unei căsuțe albe, în care umbrele serafice a doi bătrâni adormeau târziu, seara, pe buchiile Ceaslovului. Aici crezuse că va găsi, ca într'un sân, căldura care să-i prilejuiască spovedania bărbăției. Dar liniștea din casa copilăriei, era obositoare și căldura puțină. Nelu se simțea pentru prima oară pătruns de milă pentru soarta lui Petrea. Il vedea dealungul unei zile muncind peste puterile lui pentru a nu se lăsa copleșit de învinuirile tatălui. Il vedea pe badea Gheorghe, încruntat și gata să bage vină la nimica. Știa și Nelu din copilărie ce înseamnă să simți în juru-ți ochii aceia întunecați, anume făcuți să se potrivească cu vorba lui grea și usturătoare.

In odaia vecină părinții lui continuau să vorbească în șoaptă. Glasul lui badea Gheorghe, nestăpânit, răbufnea uneori și lelea Nastasia striga.

– Nu te slobozi așa, că se trezește Nelu.

– Că nu știu ce dracu mă zgâțâie într'una, se scuza bărbatul încercând să-și înăbușe alt strănut. Măi Petre, adu-mi tăbacul din curea...

– O adormit, răspunse lelea Nastasie. Gheorghe își căută singur cureaua pe sub straele de pe laiță.

– Bună seara, tată.

– Bună seara și bine ai venit Nelule, se miră badea Gheorghe. Te-am trezit, vezi că nu mă îngăduе tusa asta...

– Nu zice asta tată; nu puteam eu dormi și apoi tot i-am spus mamei să mă trezească de vei veni. Și așa se închegă vorba.

– Ce noutăți ne aduci? Ii fi având din ele cu carul, că nu ne-am întâlnit de o vreme bunicică...

– Nu tată. In primul rând cea mai mare: Sunt profesor.

– Bravo, bravo, asta-i frumos.

– Și acum, continuă Nelu, să-mi spuneți dumneavoastră o noutate, că numai așa vi le spun celelalte. Se înfiripa un fel de voe bună la care lua parte și lelea Nastasia și Petrea care se trezise și își freca ochii somnoroși.

Nelu simți în cuvintele limpezi ale bătrânului miezul unei amărăciuni stăpânite. Mânat de gândul care-l ridicase din pat, intră iar în vorbă.

– Altă noutate e că aș vrea să vă fac și eu o bucurie... Bătrânii îl priviră zâmbind și răspunse tot tatăl:

– Dar bucurie ne faci că ai venit sănătos și vesel și cu învățătura isprăvită...

– Nu așa, aș fi mai vesel dacă ați primi dela mine un mic dar de sărbătorile ce se apropie. Cu aceasta scoase dintr'un buzunar bancnotele înfășurate într'o hârtie pe care era scris „pentru logodna noastră". Rupse hârtia și înșiră banii pe masă. Ochii părinților îl priviră mirați și întrebători și el răspunse liniștit:

– Este primul meu salar. Se vedea pe fața tuturor cum lucește mulțumirea și Petrea își zicea mereu admirând pe fratele său: Ce de bani, ce de bani, și apoi nu se putu stăpâni să nu întrebe:

– Și mâne mergem în pădure?

In seara de Ajun, Nelu citea scrisoarea Ninei, părinților: „...Nu m'am supărat, numai un pic, și aceasta pentrucă n'am știut mai de mult că ești așa de bun; așa dar vei rezerva salarul al doilea, dar fără alt drept de amânare.

A ta Nina".

Din cer cădeau fulgi moi și albi, ca să se amestece cu cântecul dela ferestrele inimilor rămase în așteptare...

Rubens *Vânătoarea de lei*

PICTURA FLAMANDĂ DIN SEC. XVII

— PIETER PAULUS RUBENS —

de C. MUREȘANU

II.

După asasinarea regelui IV al Franței, regina văduvă Maria de Medicis hotărî construirea unui nou palat. Construcția palatului de Luxemburg începută de Salomon de Brosse în 1613, se termină în 1622. Pentru decorarea galeriei de onoare a noului palat, construit în stil italian, nimeni nu putea fi mai indicat decât Rubens, al cărui renume european era definitiv stabilit.

Lucrarea trebuia să cuprindă un număr de 19 pânze imense, cari toate erau destinate să reprezinte apoteoza Mariei de Medicis. In acelaș timp se hotărî și comanda unei decorațiuni asemănătoare pentru o galerie dedicată memoriei regelui defunct; lucrarea aceasta însă nu s'a mai executat.

Intors la Anvers, Rubens termină schițele preliminarii pentru galeria reginei în mai puțin de 2 luni. Primite cu entusiasm, executarea marilor pânze începe de îndată în atelierul din Anvers. In 1624, 9 dintre pânzele comandate au fost aduse la Paris și așezate în palatul Luxembourg. Rubens folosește timpul petrecut la Paris cu această ocazie pentru a îndeplini diferite misiuni diplomatice din însărcinarea infantei Isabella, guvernatoarea provinciilor flamande de Sud.

Entuziasmul contemporanilor pentru galeria terminată a fost unanim. Astăzi desigur păstrăm oarecari rezerve în fața pânzelor amintite, explicabile în primul rând din cauza solemnității lor, destul de diferite gustului epocei în care trăim.

Ceeace însă admirăm cu toată sinceritatea este feeria de culori, prospețimea de tonuri, care datorită unei tehnice admirabile ni s'a păstrat aproape neschimbată, precum și debordanta imaginație a pictorului, care într'un savant amestec de oameni și divinități a reușit o operă de un sens decorativ de netăgăduit. Scena sosirii reginei la Marseille, de un somptuos colorit și de o compoziție măiastră, este în general considerată ca cea mai bună lucrare din galerie și este în întregime atribuită lui Rubens, care a pictat-o la Paris spre a completa un gol neprevăzut al unui perete.

Insărcinări diplomatice îl fac pe maestru să ia drumul Angliei, astfel că este nevoit să colaboreze tot mai mult cu elevii săi, spre a putea duce la bun sfârșit comenzile prea numeroase. Totuși din epoca aceasta datează tabloul celebru din galeria Lichtenstein (Viena) reprezentând pe cei doi fii ai maestrului, model de pictură pentru portretele elegante, pe cari în curând von Dyck le va executa în Anglia.

Rubens este în culmea gloriei sale, onorat, admirat, bogat, nimic nu pare să-i lipsească spre a fi un om complet fericit, când o mare nenorocire se abate asupra lui. Soția sa Isabella moare după o scurtă boală în anul 1626.

Disperarea maestrului este atât de mare, încât întrerupe lucrul. Tot ce pare să-l mai ajute să uite, sunt intrigile politice. Intr'adevăr îl vedem preocupat de a media o apropiere între curtea dela Madrid și palatul St. James. Ducele de Olivares, sfetnicul regelui Filip IV îl chiamă la Madrid în 1628, de unde întors la Bruxelles pentru puțin timp, este trimis în Anglia. La Londra reia lucrul și începe cu o decorațiune de proporții mari, pentru Whitehall, în tradiția celei dela Paris. Opera aceasta, terminată în atelierul din Anvers ni s'a păstrat, însă a pierdut foarte mult din splendoarea ei, din cauza umezelii și mai ales a câtorva nenorocite restaurări.

Intors acasă, la vârsta de 53 de ani, maestrul se îndrăgostește cu toată pasiunea unui adolescent, de frumoasa Hélène Fourment, care avea abea 16 ani. In ciuda diferenței de vârstă, căsătoria se face în 1630 și pare să fi fost dintre cele mai fericite. Dragostea aceasta îl va ține de acum înainte pe Rubens la Anvers, Hélène va deveni în curând modelul preferat al maestrului. Ne-a lăsat imagini admirabile ale acestei frumoase femei. Nici când o pictează pe Hélène maestrul nu pare preocupat de problemele psihologice ce eventual și le-ar putea pune în fața modelului său. Laturea decorativă îl preocupă atât de mult, nu numai în marile sale compozițiuni, dar chiar și în lucrările cari desigur nu erau destinate marelui public.

In urma aceasta pictează tabloul dela Prado, „Grădinile dragostei", operă ce l-a inspirat atât de mult pe subtilul Watteau și prin el toată pictura franceză a sec. XVIII. Alături de aceste serbări galante ale nobililor, Rubens pictează și serbări rustice, cum este minunata „Kemessă" dela Louvre, în care ni se arată a fi un cunoscător al mulțimii, în marea tradiție a lui Breugel.

In 1638 maestrul își cumpără castelul din Steen (lângă orașul Malines), unde își petrece cea mai mare parte a timpului, în mijlocul naturii care-l inspiră tot mai mult.

In peisajiile sale, adevărate simfonii pastorale, Rubens este uneori un precursor al impresionismului. El caută să fixeze schițe ușoare, în tușe largi, momentul unui apus de soare sau ceața ce se ridică în fața unui răsărit, probleme pentru cari se vor pasiona doar pictorii din a doua jumătate a sec. XIX.

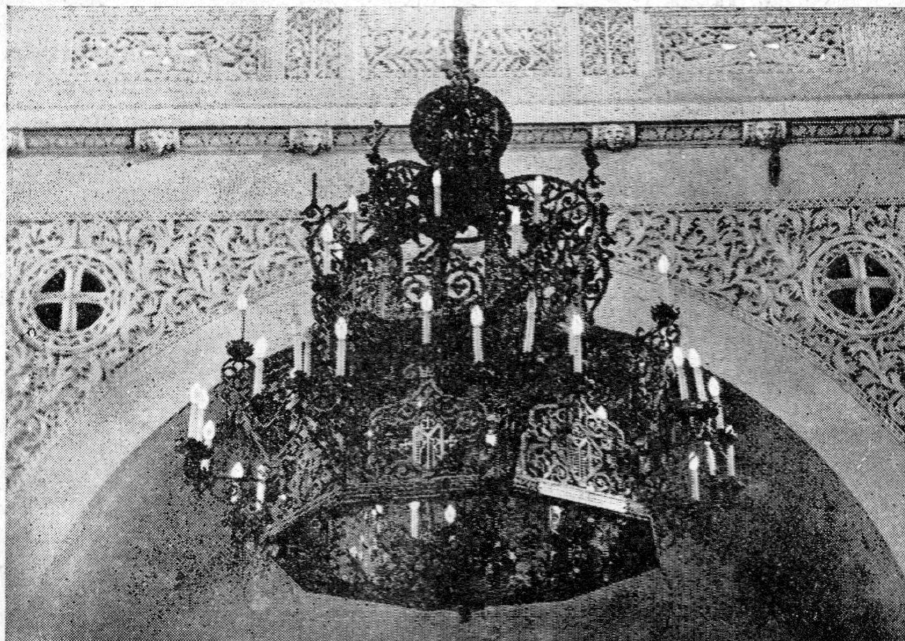
Cu toată bătrânețea ce se apropie, arta lui Rubens rămâne și pe mai departe o expresie a fericirii de a trăi. Toată pictura lui radiază de sănătate și de optimism.

Consecințele unui atac de gută care-l obligase să renunțe la munca intensivă a atelierului din Anvers, îl supără din ce în ce mai mult. Anul 1639 îl petrece în cea mai mare parte la Steen, unde pictează minunatul portret al Hélènei, împreună cu cei doi copii ai ei. Tabloul pare o ușoară schiță, mai aproape de vis, decât de realitate. Lumina misterioasă a soarelui de toamnă, în care se scaldă scena, tinerețea și frumusețea Hélènei și a celor doi copii, sunt pictate cu atâta emoție și dragoste, încât involuntar te gândești la madonele italiene ale Quatrocento-ului. Tabloul acesta ni se pare cel mai sincer din toată opera maestrului, aici desigur n'a încercat să uimească, ci a transpus în culori emoția simțită în fața grupului iubit.

Rubens moare în primăvara anului 1640. Se găsește îngropat în biserica St. Jacques din Anvers, într'o capelă funerară decorată de una dintre capod'operele sale, reprezentând „Fecioara înconjurată de Sfinți". Tabloul l-a pictat special pentru mormântul familiei sale și pare un ultim omagiu al dragostei mari ce a purtat-o Hélènei, ale cărei trăsături se recunosc în portretul Maicei Domnului.

Rubens: Helene Fourment

Catedrala — Candelabrul cel mic

LA SCHIT

de TEODOR CICEU

Vremuri grele, vremuri crunte,
Dar cu aprigă credință,
Dăltuit-au schit în munte,
Purtător de biruință.

Pustnici au venit în codru
Cuvioși ca 'n vremuri bune
Să sporească cât e modru
Creștineasca 'nțelepciune.

S'au uscat ca niște lemne
Și de rugă și de post:
Hotărît-au ei, pe semne,
Ca să dea vieții rost.

Codrul, un bătrân duhovnic,
Vesel frunza-și clatină
Și-i învață din gromovnic
Strămoșeasca datină.

In puterea nopții sfinte,
Când adoarme toată firea,
Rugăciunea lor fierbinte
Luminează mănăstirea.

Peste vârfuri de zănoagă
Trece luna liniștit,
Și privește cum să roagă
Frații Domnului la schit.

Pe ceaslov cu file roase
Și de vreme și de rugă,
Sufletele cuvioase
Către cer ar vrea să fugă.

Soarele, stăpânul zilei,
S'a pierdut de mult în zare,
Peste rândurile filei
Plânge muc de lumânare.

Raze slabe ca părinții
Mor sfioase prin unghere,
Sboară umbre peste sfinții
Afumați de priveghere.

Peste văi și peste creste
E tăcere de granit.
Dumnezeu ca 'ntro poveste
Se apropie de schit.

Se oprește-atunci o leacă
Inima pământului,
Toată firea se apleacă
Inaintea Sfântului.

Sus pe vârfuri poleite
Stă pe loc mirată luna,
Stelele încremenite
Nu clipește nice una.

Din tăcere asta rară
Se desprinde lămurit:
Pașii Domnului pe-afară,
Ruga fraților în schit.

Numai fumul de tămâie
Liniștit în jur se poartă,
A ieșit ca să mângâie
Barba Domnului la poartă.

Iată-l veșnic bun și mare
Cum rostește din pridvor
Glas de binecuvântare:
„Pace vouă, tuturor."

Vede-atâtea chipuri sfinte
Și de dragul lor suspină,
Două lacrimi de Părinte
Cad în barba-i de lumină.

De zăbava Lui aleasă
Ruga pustnicilor plânge;
Dumnezeu la El acasă
Imprejur pe toți îi strânge.

Infrățirea e deplină,
Domnul și-a 'ntărit zidirea;
De cereasca Lui lumină
Parcă arde mănăstirea.

VITRINA CĂRȚII

CRONICA LITERARĂ

Dumitru Pop: STĂPÂNEȘTE-TE. Edit. Asociației „Sfântul Nichita". 1943. Pag. 124. Prețul P. 1.20.

Incontestabil că cele mai multe rele din lume își au obârșia în nestăpânitele patimi ale oamenilor. De aceea necazul și suferințele din lume nu pot fi înlăturate sau împuținate măcar decât prin stârpirea patimilor sau prin înfrânarea lor.

Intre aceste patimi mândria și mânia sunt din cale afară de lățite. Ele stârnesc o mulțime de suferințe și de multe ori sunt izvorul celor mai sălbatice lupte dintre oameni. Ele nu pot fi stârpite din sufletul omenesc decât prin virtuțile creștine ale smereniei și blândeței. „Invățați dela mine că sunt blând și smerit cu inima" - a spus Mântuitorul (Matei 11, 29).

Iată adevărul pe care Părintele Dumitru Pop îl lămurește în broșura intitulată „Stăpânește-te!" Expunerile Sfinției Sale sunt zidite pe temeiul mai multor citate biblice, la cari se adaogă numeroasele pilduiri împrumutate din viața sfinților ca și din scrierile unor moraliști mireni.

Broșura e scrisă limpede și pe înțelesul tuturor, fapt care-o face accesibilă și folositoare oricărui cetitor dornic de învățătură sănătoasă.

Ioniță Andron: CHEMAREA MUNȚILOR. Edit. „Sf. Nichita", Kolozsvár-Cluj 1943. Pag. 22. P. 1.

Autorul acestui carnet Dl Andron, nu se mulțumește cu încântarea propriului său suflet. In excursiile ce le face cu atâta pasiune D-sa fotografiază oameni și locuri, notează fapte și impresii, pentruca din mozaicul lor să alcătuiască albumuri sau broșuri și să îmbie prin ele și altora unele din cele mai curate și mai reconfortante popasuri duhovnicești.

Acest lucru îl săvârșește autorul și prin publicarea broșurii „Chemarea munților", care cuprinde entuziaste note dintr'o călătorie întreprinsă prin Ardeal. R. D.

Carl Crow: CHINA. (In românește de?) 1942.

Neamul nostru învață ușor limbile străine, de aceea intelectualul român citește în original cărțile de știință sau cele literare, scrise de Francezi, Germani, Englezi etc. Totuși, pentru un mare număr de cititori români, pentru acei care n'au ajuns să-și însușească destul de temeinic mai multe limbi, o bună traducere a unei cărți de valoare e o adevărată binefacere. De aceea nu poate decât să ne bucure vestea despre traduce-

rea, în ultimul timp, în limba română, a unei lungi serii de cărţi de documentare, date la lumină de vestitele tipografii craiovene. Am citit din seria aceasta cartea lui *Carl Crow:* „China, ţara celor 400 milioane de clienţi".

E o carte modernă de informaţie, despre sufletul marelui popor chinez, aşa cum il vede un negustor apusean, umblat în lume, care a avut prilej nu numai să vadă privelişti în fuga trenului sau automobilului, ci a intrat şi în strânse legături de afaceri cu oameni din toate neamurile mai de seamă de glob. In felul acesta autorul a fost cât se poate de bine pregătit pentru a prinde caracteristicele unui neam, căci a avut posibilitatea să compare cele văzute, iar în ceea ce-i priveşte pe Chinezi a putut să-şi verifice temeinic primele impresiuni, căci a trăit printre ei foarte multă vreme.

Crow are toate însuşirile, pentruca să se înşele cât mai puţin în cunoaşterea Chinezilor. El e un om de afaceri, deci nu-i trece prin gând să sistemizeze prea mult cele văzute. Aceasta îşi are partea ei bună, căci teoretizările sunt totdeauna mai mult sau mai puţin artificiale. Diferitele feţe ale sufletului chinez sunt înfăţişate plastic, prin anecdote şi întâmplări mărunte, caracteristice, luminate de un humor american sănătos.

Traducătorul (oare cine va fi?) a făcut bine că s'a ostenit cu această carte, dar traducerea sa e câte odată greoaie, având chiar şi unele greşeli de limbă şi ortografie: „I'ar place să tremure" (p. 83), „cum miros florile de portocal" (p. 84).

V. V.

P. Emilian Lemeny: FLOAREA DIN LOVERE. Editura asociaţiei Sf. Nichita. 1943. Preţul P. 2.20. Pag. 117.

Din vasta galerie a celor ce şi-au propus să tindă spre culmea desăvârşirii face parte şi fericita Bartolomea Capitanio, născută la 13 Ianuarie 1807 în încântătorul oraş din Nordul Italiei, Lovere, situat la picioarele Alpilor, pe marginea locului Iseo. De aici provine şi titlul broşurii, care vrea să 'nsemne: fata nevinovată din oraşul Lovere. A fost fiica mai mare a părinţilor ei, cari aveau o prăvălioară, unde se vindeau brânzeturi şi peşte, portocale şi masline. Bartolomea a dat dovadă din cea mai fragedă pruncie „de o isteţime şi pricepere rară. Spirit vioiu şi de o hărnicie fără seamăn,... cu veşnicul ei surâs pe buze,... vioaie cum era din fire, se putea crede, cu tot dreptul, că va avea să devină cu vreme o mare ştrengăriţă; dar era vădit, că sub aparenţa acelei sburdălnicii tăinuia un suflet de o frumuseţe fără seamăn". Dar fără de grija mamei ei, aceste podoabe uşor ar fi putut să se piardă. Căci „în modesta lor prăvălie se perindau multe persoane cu obiceiuri urâte şi cu vorbe necuviincioase. Acela însă care a contribuit într'o măsură şi mai mare la învecinarea curăţeniei sufletului ei, a fost tocmai tatăl ei". Om certat cu biserica şi cu păreri nu prea bune despre slujbaşii lui Hristos, „adeseori îşi îneca în băutură, atât amarul, cât şi bucuriile acestei vieţi pământeşti. Iar când era beat, devenia din cale afară de agresiv, căuta cearta şi bătaia, îşi maltrata soţia şi cele două copile; din gura lui se auzeau atunci vorbe de ură şi de sminteală".

Trăind într'un asemenea mediu, aşa de neprielnic unei adevărate înălţări sufleteşti, Bartolomea şi-a ştiut păstra totuş intactă întreaga ei candoare şi nevinovăţie, mulţumită evlavioasei ei mame „care a învăţat-o încă din vremea când abia o început să priceapă, să-şi dăruiască inima ei, fără cea mai mică rezervă, numai lui Dumnezeu şi să se ferească din răsputeri de toate păcatele şi greşelile, fie ele cât de mici". Spre a o feri de molipsirea acelui mediu decăzut, la vârsta fragedă de şapte ani şi jumătate o încredinţă maicilor Clarise din oraş. Prin purtarea ei exemplară în toate privinţele a câştigat stima şi iubirea tuturor.

Nu mult timp după intrarea ei în şcoală s'a produs un eveniment decisiv pentru viaţa ei ulterioară. La întrebarea pusă de învăţătoare lor în cursul unui joc, care vrea să ajungă sfântă, toate au răspuns afirmativ. Neputându-se însă înţelege, care să fie cea dintâi, au tras la sorţi şi norocul, sau providenţa, o favoriză pe Bartolomea. Cu faţa iluminată de o bucurie cerească, intră în capela institutului, îngenunche în faţa altarului şi implorá cerul să-i ajute să poate deveni de fapt o mare sfântă. Citind cu sete vieţile sfinţilor, a pătruns în marea taină a reuşitei lor, formându-şi convingerea că urcarea spre desăvârşire începe prin mortificarea trupului, prin înfrânarea poftelor lui. Deaceea a început cu ce este mai uşor: cumpătul în mâncare. Pe măsura ce se nizuia să evite până şi cel mai mic defect din purtarea ei, a constatat cu groază că într'ânsa au început să încolţiască germenii mândriei, ai plăcerii de sine. Deaceea porni să se deprindă în smerenie, în acte de umilinţă benevolă.

Lucrând astfel zi de zi la realizarea idealului propus, termină şcoala la etatea de patrusprezece ani, când urma să revină în sânul familiei, care o şi reclamă. La intervenţia surorilor însă, cari intenţionau s'o dedice învăţământului, părinţii

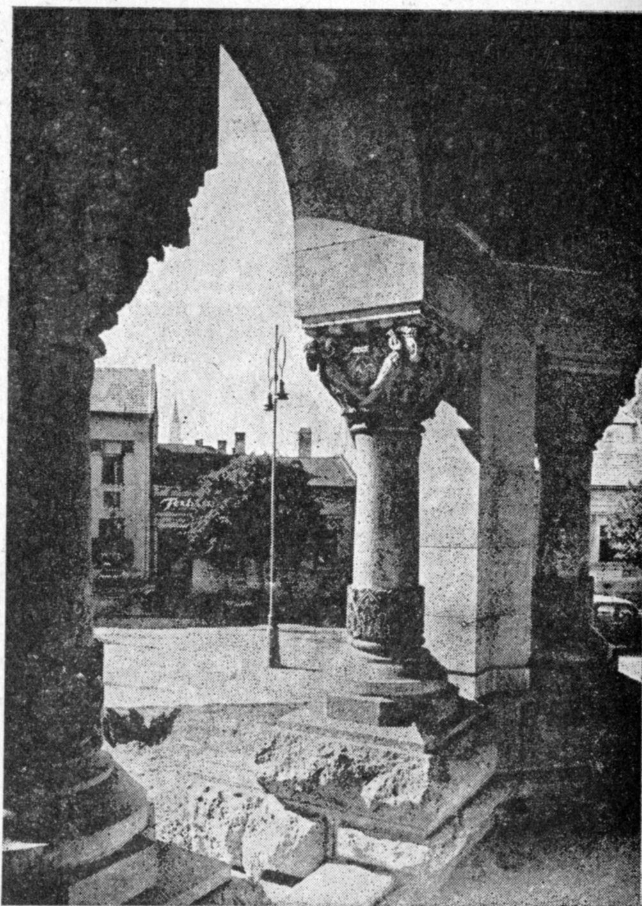
consimţiră s'o lase să-şi continue studiile, obţinând după câtva timp titlul şi oficiul de învăţătoare asistentă spre nespusa bucurie a fetelor mici la început, iar mai apoi şi a celor mari, a căror supraveghere-i fu încredinţată. Timp de trei ani cât a mai petrecut în institut, a fost pentru eleve o necontenită pildă de lepădare de sine.

Iat-o re'ntoarsă în mijlocul familiei care nu se mai putea lipsi de ajutorul ei. Cu adânc regret s'a despărţit de şcoala-i dragă, dar şi cu hotărîrea fermă de a munci din răsputeri la ridicarea şi nobilitarea tuturor acelora, cari vor veni în contact cu ea. Primul succes pe terenul noului apostolat l-a înregistrat în propria ei familie, reuşind prin dragoste şi stăruinţă să-şi readucă pe tatăl pătimaş la calea cumpătării. Apoi şi-a extins cercul de activitate dedicându-se instruirii şi educaţiei copilelor, la început numai din oraşul ei, nu peste mult din întregul ţinut. Apoi şi-a îndreptat atenţia şi asupra fetelor mari, mai expuse primejdiilor de tot felul. Pe acestea le întrunia în fiecare Duminecă şi sărbătoare într'o casă anume donată spre acest scop de o prietenă cu dare de mână, câştigată pentru cauza ei. Vestea despre înfăptuirile ei răspândindu-se, fu invitată în satele vecine pentru a îndruma şi acolo fetele pe calea vieţii creştineşti, cu vorba şi cu exemplul. Fără să-şi neglijeze propria ei şcoală, a ştiut să afle timpul necesar să facă şi pe samarineanca milostivă, îngrijindu-se de cei săraci şi bolnavi, îndemnând pe cei bogaţi să ridice si să înzestreze un spital, care fu pus sub conducerea ei, deşi avea numai nouăsprezece ani.

Încurajată de aceste prime succese, în mintea ei s'au conturat tot mai limpede liniile unui plan măreţ. Visa să-şi vadă „mica ei şcoală transformată într'un mare institut pentru instruirea şi educarea tuturor fetelor din acel ţinut; visa un adăpost pentru orfane şi cele părăsite, expuse primejdiilor; visa în locul micului spital un mare şi impozant edificiu pentru toţi bolnavii, mai ales cei săraci... Sufletul ei plin de sfântă îndrăzneală plănui o casă cu ramificaţii extinse peste hotarele acelui ţinut, până în ţări îndepărtate, unde să se consacre şi alte suflete la acea viaţă de jertfe". Dar când să treacă la înfăptuirea acestor măreţe proecte, „un murmur surd, apoi o cârtire tot mai lămurită, mai puternică, iar pe urmă o desaprobare a obştei se ridică ameninţătoare în întreg acel ţinut", culminând în insinuarea că şi-a pierdut minţile. Fără să ia însă în considerare aceste murmure şi fără să-i pese de starea şubredă a sănătăţii sale, cu neprecupeţitul ajutor bănesc al devotatei sale prietene, a cumpărat o casă potrivită, s'a instalat în ea „cu hotărîre de a se consacra în întregime operelor de caritate, în slujba şi folosul tineretului, precum şi în a celor bolnavi şi a celor săraci". Muncia cu atâta abnegaţie, încât „gurile cele rele, cari s'au pornit cu atâta ură împotriva ei, au trebuit să tacă".

Acum însă, când sufletul şi-a găsit în sfârşit liniştea şi bucuria deplină, peste chipul ei a trecut, ca o undă, imaginea vagă a unei suferinţe. Cu toate că se simţia slăbită, gândul ei se învârtea în jurul aceleiaş probleme: să facă bine pentru alţii. Numai cu greu a putut fi convinsă să poarte mai multă grijă de sănătatea ei. Măsurile luate însă pentru combaterea boalei s'au dovedit zadarnice, tardive. Firavul ei trup istovit de încordările ce i-au depăşit puterile, n'a putut rezista multă vreme şi astfel sufletul ei neprihănit „se desprinse din cătuşele povarnice ale trupului, plecând pe cărările fără întoarcere ale eternităţii" în 26 Iulie 1833, după viaţă de abia douăzeci şi şase de ani.

Deodată cu dânsa nu i-a dispărut însă şi opera, deşi la început totul părea să se destrame. Multe suflete alese, crescute în şcoala şi în spiritul

Catedrala *Vedere din exteriorul unei hore laterale*

preferat de Bartolomea, se înscriseră ca membre ale institutului care crescu, asemenea unui copac mare răsărit dintr'o firavă sământă. Iar altele, străbătute de acelaș entusiasm, plecară în alte părți și înființară case asemănătoare, cari cu timpul s'au înfrățit într'o congregație religioasă pentru femei, cunoscută sub numele de „Surori de caritate".

Prin expunerea vieții așa de bogată în exemple demne de urmat, a fericitei Bartolomea, autorul, distins profesor al Academiei teologice unite din localitate, îmbie cititorilor o lectură dintre cele mai instructive, îndemnându-i spre o viață curată, plină de roade creștine. EMIL NICOLESCU

INSEMNĂRI

PROFESORUL ION SIMIONESCU. Este în viața profesorului Simionescu ceva biblic. S'a ridicat peste oameni, rămânând între ei și iubindu-i.

Iar pentrucă viața omului e legată de un anume pământ, el pe acesta l-a îndrăgit, zugrăvindu-i frumusețea veșnică în mii de pagini, ca un imn de slavă.

Din masiva personalitate a cărturarului se desprinde, luminoasă, permanenta dragostea de românesc.

Tot ce este efemer în existența omului a fost dat la o parte. Spre înălțimi omenești n'a năzuit să suie, dar a fost înălțat. După titlurile care macină atâtea ambiții n'a alergat, dar i-au venit. Ridicându-se prea sus, noroiul uliței nu l-a putut ajunge. Intr'o vreme, când atâtea valori au fost pătate când singure s'au coborît în stradă, profesorul I. Simionescu a rămas curat ca apa râului de munte.

Savant în Universitate, literat în cărțile de drumeție, învățător în contactul cu cei mulți, președintele de azi al Academiei Române reprezintă una din acele mândrii ce se resfrâng asupra nației întregi.

Cei șaptezeci de ani l-au păstrat ca pe o nădejde pe acest patriarh al scrisului românesc.

I. C.

VINE PACEA DE CRĂCIUN? Am intrat într'o nouă zodie a proorocilor cu privire la sfârșitul răsboiului. Izvorul acestor proorocii este îndeobște dorința de pace. Nici nu e de mirare că toată lumea dorește pacea, după atâția ani de răsboiu cumplit, împreunat cu atâtea necazuri și privațiuni. Ceice o doresc mai cu sete sunt și cei mai devotați credincioși ai tuturor profețiilor. Ei se vor bucura din calea-afară când vor afla de profeția unui călugăr de acum aproape două veacuri și jumătate. Ea a fost scrisă pe pergament în anul 1701 și se păstrează într'un dulap de sticlă în sala de ședințe a consiliului orășenesc din Weimar (Germania).

Iată ce spune, printre altele, proorocia pergamentului din Weimar: Noroadele din Răsărit și din Apus se vor mistui întreolaltă într'un înfricoșat răsboiu. Care fără cai vor alerga cu sgomot înfiorător, iar balauri de foc vor despica văzduhul, împroșcând flăcări și gaze peste sate și orașe nevinovate.

Năpasta aceasta va ținea patru ani și cinci luni. Patru ani și cinci luni va pustii războiul cu primejdiile lui, mulțimea pământenilor. Sângele omenesc va înroși mările și nici fundul mărilor nu va îmbia adăpost pe seama nimănui, căci și acolo se vor ascunde ceice-și pândesc prada. În această vâltoare se va amesteca și țara care poartă semnul celor șapte stele (America).

Prăpădul va începe atunci când spicele grele de rod așteaptă să fie secerate și-și va atinge culmea grozăviei sale când vor înflori

Inalții ierarhi la slujba sfințirii Catedralei

cireșii a patra oară, până când, în sfârșit, în marea zi a Crăciunului se va pune pace."

Asta-i prorocia. Dă, Doamne, să se 'mplinească!

◙

DE SIGUR, NU ORICINE ȘTIE că guvernul englez are treizeci și nouă de membri. In definitiv pentru un imperiu atât de uriaș nici nu sunt prea mulți. Totuși, pentru conducerea războiului funcționează un cabinet restrâns de numai opt miniștri.

Spre deosebire de alte țări, nu toți miniștri englezi au o remunerație egală. De pildă, ministrul pensiilor primește anual 2000 de lire, ministrul poștei 3000 de lire, iar ministrul-președinte 10.000 de lire. Tot 10.000 de lire primește anual Lord-majorul Londrei. In schimb directorul Muzeului Britanic nu are decât un salar anual de 1000 lire.

Un salar mai mare ca al primului ministru nu are decât arhiepiscopul de Canterbury, care primește anual 15.000 de lire sterline.

*

Bugetele Angliei pe cei dintâi trei ani de război fac laolaltă peste 12,000.000.000 lire. Desigur bugetele următorilor trei ani vor fi neasemănat mai mari. S'ar putea să dea chiar o cifră pe care nu orice muritor ar fi în stare s'o citească.

*

După ultima statistică (1942) imperiul britanic are peste 500.000.000 de supuși. Din aceștia 50.000.000 trăiesc în Europa, 360.000.000 în Asia, 60.000.000 în Africa, 12.000.000 în America de Nord, iar peste 10.000.000 în Oceania.

D. P.

POȘTA REDACȚIEI

D. Ch. – „In vacanță" e scrisă limpede. Asta, de sigur, e o calitate. Totuși mai trebue și *altceva*. Când în scrisul dtale vom găsi și acest *altceva*, bucuros îl vom îmbia cetitorilor. Până atunci, mai încearcă, bine știind că în împărăția literaturii – ca și în împărăția lui Dumnezeu – se intră numai cu multă osteneală.

*

I. M. – Te miri că ceeace trimiți *acolo* merge, iar ceeace trimiți la noi nu merge. Nu te mira: căci altfel te îmbraci în zi de lucru și iarăși altfel în zi de sărbătoare.

*

D. D. – Sfaturile înțelepte pot fi date și în proză. Adevărat că a fost o vreme în care și regulele gramaticale se scriau în versuri. Dar vremea asta a trecut de mult. Azi, în versuri cauți poezie. Iar sfaturile morale prinse în chingile unor versuri corecte încă nu sunt poezie. Totuși – „nația" le citește bucuros. Ce păcat că nu avem o foaie poporală! Dar bun e Domnul și poate vom avea-o vreodată.

*

B. T. Suntem de aceeaș părere. Manuscrisul pentru Antologia poeților „Vieții" este pus în rânduială. Lumina tiparului o va vedea probabil de Crăciun, sau scurtă vreme după sărbătorile Nașterii Domnului. Dar fără fotografii: Pe de-oparte fiindcă unii poeți s'au mutat la Domnul; pe de alta fiindcă alții s'au mutat pur și simplu – așa că numai cu mare greutate le-am putea câștiga chipul. De altfel poate că-i și mai... poetic să te cunoască lumea numai „în duh".

Răstignire

CĂRȚILE VIEȚII

COLECȚIE ÎNGRIJITĂ DE P. S. SA EPISCOPUL NICOLAE

Au apărut până acum următoarele volume:

1. G. M. Ivanov: RODURI DIN CÂMPUL EVANGHELIEI. Pg. 140, P. 1·50.
2. Grigore Popa: STILURI DE VIAȚĂ. Pag. 137, P. 1·50.
3. Pr. Ion Goron: TÂLCUIRI. Pag. 141, P. 1·50.
4. Pr. Il. V. Felea: DUMNEZEU ȘI SUFLETUL ÎN POEZIA ROMÂNĂ CONTIMPORANĂ. Pag. 111, P. 1.40.
5. Victor Stanciu: MINUNATE SUNT LUCRURILE TALE! Pag. 162, P. 1·50.
6. Prot. Ion Goron: MEDITAȚII la Evangheliile din Duminecile și sărbătorile de peste an. Pag. 167, P. 1.70.
7. Pr. Il. V. Felea: PAISIE ȘI PAISIANISMUL. Pag. 51, 70 fileri.
8. † Nicolae Colan: MEDALIOANE. Pag. 120, P. 1.50.
9. Prot. Dr. L. G. Munteanu: VIAȚA MÂNTUITORULUI NOSTRU ISUS HRISTOS. Pag. 340. Prețul: P. 2·50.
10. Emil Fiedler: OMUL CEL NOU, în românește de Părintele Nicolae. Pag. 150. Prețul: P. 2·—.
11. Dr. E. Nicoară: LA RĂSCRUCEA VIEȚII. Pag. 100. Prețul P. 1.50.
12. Prot. Dr. L. G. Munteanu: VIAȚA SFÂNTULUI APOSTOL PAVEL. Pag. 248, Prețul: 2·50 P.
13. Prot. Ion Goron: ÎMPĂRĂȚIA LUI DUMNEZEU. Pag. 148. Prețul: 2·— P.
14. Arhimandritul Ioan Schakhovskoy: LAUDA ÎNVIERII, în românește de Gheorghe Suciu. Pag. 78. Prețul: 1·50 P.
15. Prot. Dr. L. G. Munteanu: VIAȚA SFÂNTULUI APOSTOL ȘI EVANGHELIST IOAN. Pag. 248. Prețul: 3·50 P.
16. Prot. Ion Goron: CUVINTE CĂTRE PREOȚI. Pag. 112. Prețul: 3·– P.

IN COLECȚIA POPORALĂ

„VENIȚI DE LUAȚI LUMINĂ“

AU APĂRUT PÂNĂ ACUM URMĂTOARELE BROȘURI:

1. Pr. Fl. Mureșanu: DIN VIEȚILE SFINȚILOR, Antonie cel Mare, Macarie Eghipteanul și Efrem Sirul. Pag. 31, P. 0·20
2. D. E. Nicoară: MOARTEA PARINTELUI GRIGORIE. Pag. 30, P. 0·30.
3. Pr. Emil Nicolescu: DIN VIEȚILE SFINȚILOR, Vasile cel Mare, Grigorie de Nazianz și Ioan Gură de Aur. Pag. 31. P. 0·30.
4. Augusta Rubenescu: DREPTATEA. Trei legende creștine. Pag. 40. P. 0·40.
5. V. Gr. Borgovan: TATAL NOSTRU în pilde din viața săteanului român. Pag. 32. P. 0·30.

6-7. Pr. Teodor Ciceu: PRAZNICELE legii noastre ortodoxe. Pag. 104. P. 1·20.

8. Pr. Augustin Faur: O mamă vrednică: ANASTASIA ȘAGUNA. Pag. 38. P. 0·40.
9. Pr. Emil Nicolescu: HRISTOS ȘI TINERETUL. Pag. 32. P. 0·40.
10. Gala Galaction: MUSTAFA EFENDI AJUNGE MACARIE MONAHUL. Pag. 32. P. 0·40.

Toate acestea, precum și alte multe cărți bisericești și literare se găsesc la LIBRĂRIA EPARHIALĂ, KOLOZSVÁR, PIAȚA HITLER ADOLF No. 2.

TIPOGRAFIA EPARHIEI
ORTODOXE ROMÂNE
KOLOZSVÁR-CLUJ

Conducător responsabil:
Iuliu Stămurean

VIAȚA ILUSTRATĂ

REVISTĂ DE FAMILIE

APARE LUNAR, CU BINECUVÂNTAREA P. S. SALE EPISCOPULUI NICOLAE

EDITOR ȘI REDACTOR RESPONSABIL: Prof. L. G. MUNTEANU

ABONAMENTUL PE UN AN 10 PENGEI - UN NUMĂR 1 P.
PENTRU ROMÂNIA 450 LEI. - UN NUMĂR 40 LEI

REDACȚIA: KOLOZSVÁR-CLUJ, EPISCOPIA ORT. ROMÂNĂ, PIAȚA HITLER A. 18.
ADMINISTRAȚIA: KOLOZSVÁR-CLUJ, LIBRĂRIA EPARHIALĂ, PIAȚA HITLER A. 2.

———o-o———

ÎN ACEST NUMĂR:

PENTRU COLABORATORI

Revista se pune sub tipar totdeauna la 15 ale lunei. Domnii colaboratori sunt rugați să-și trimită manuscrisele până la această dată. Rugăm articole scurte, scrise citeț, pe o singură pagină a hârtiei. Ordinea articolelor e determinată de necesități tehnice, nu de alte considerații. - Manuscrisele nepublicate nu se înapoiază.